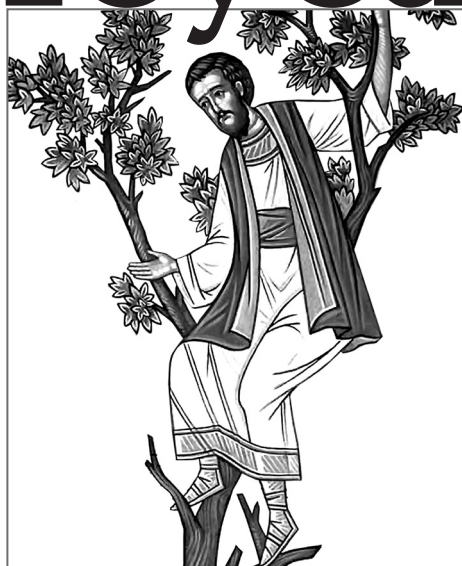

Хочемо бачити Ісуса

**Методичний посібник
для євангелізації охрещених
та неохрещених осіб**

2017

Оскільки ці Програми евангелізації затверджені *ad experimentum* на рік Постійним Синодом єпископів УГКЦ 05.12.2016 р. Б., то просимо духовенство, катехитів та особливо евангелізаційні спільноти (рухи) після їх практичного застосування, прислати нам свої зауваги, пропозиції чи доповнення до 01.11.2017 р. на електронну адресу: *misioner-ugcc@ukr.net*, щоб їх взяти до уваги при наступному виданні. Наперед вдячні за цей ваш особистий внесок у справу евангелізації.

Голова Ради евангелізації при Главі УГКЦ
Владика Йосафат Мошчич

Вступ

«Хочемо побачити Ісуса!» – цими словами звернулися окремі греки до апостола Филипа. Про це читаємо в Євангелії від Йоана (Йо.12:21). Таке саме прагнення мав митар Закхей, коли довідався що Ісус прийшов до його рідного Єрихона: «Він бажав бачити Ісуса, хто він такий, але не міг із-за народу, бо був малого зросту. Побіг він наперед, виліз на сикомор, щоб подивитися на нього, бо Ісус мав проходити тудою» (Лк.19:3-4). Можемо провести паралель між цими подіями і сучасним станом у світі. З одного боку, всередині Церкви є багато непрактикуючих або так званих «святкових» християн, для яких віра асоціюється з традицією. Вони, наче той Закхей, потребують «нової євангелізації», їхня віра прагне оживлення через приведення до живих і особистих стосунків із Христом. З другого боку, доволі маємо дуже багато невіруючих людей, які взагалі ще не пізнали Господа і навіть не є охрещеними. І вони, спрагли та голодні особистого щастя й багатства, часто не усвідомлюють того, що насправді мають голод і спрагу за Богом, який Єдиний є джерелом правдивого щастя і добра.

Саме про це говорить Святійший Отець Франциск в апостольському повчанні «Радість Євангелія» в п. 14: «У послуху Духові, який допомагає нам спільно розпізнавати знаки часу, 7–28 жовтня 2012 року відбулася XIII Звичайна загальна Асамблея Синоду Єпископів на тему Нова євангелізація для передавання християнської віри. На ній пригадали, що нова євангелізація звернена до всіх і проводиться головню у трьох площинах. Насамперед, згадаймо площину звичайного душпастирства, «оживленого вогнем Духа, аби запалити серця віруючих, які регулярно беруть участь у житті спільноти й збираються в день

Господній, щоб житися Словом і Хлібом життя вічного». До цієї категорії слід віднести й вірних, котрі зберігають сильну й щиру католицьку віру й по-різному її виражають, хоч і не часто беруть участь у богослужіннях. Звичайне душпастирство націлене на допомогу вірним у їхньому духовному зростанні й дозріванні, щоб вони могли все досконаліше всім своїм життям відповідати на Божу любов.

По-друге, згадаймо площину «охрещених людей, життя яких не відображає вимог Хрещення», які вже не належать серцем до Церкви і більше не досвідчують радість вірити. Церква, як дбайлива мати, докладает зусиль, щоб вони пережили навернення, яке повернуло б їм радість віри і бажання постаратися жити згідно з Євангелієм.

І нарешті, треба наголосити, що євангелізація у своїй суті пов'язана з проголошенням Євангелія тим, які не знають Ісуса Христа або ж завжди його відкидали. Багато з них, спонукані прагненням побачити обличчя Бога, шукають його потай, навіть у країнах давньої християнської традиції. Всі мають право отримати Євангеліє. Християни мають обов'язок звіщати його всім без винятку. Однак не як ті, що накладають нове зобов'язання, а як ті, що розділяють радість, показують прекрасні обрії, запрошують на багатий бенкет. Церква зростає не прозелітизмом, а «своєю притягальною силою».

Хай ці дві програми, які наш Постійний Синод єпископів УГКЦ прийняв *ad experimentum*, власне, послужать сповненню цього величного завдання, яке доручив Ісус Христос Своїй Церкві, і яким є євангелізація!

*Голова Ради євангелізації при Главі УГКЦ
Владика Йосафат Мошчич*

Програма євангелізації «Благовість Спасіння»

(Упорядкував Вл. Йосафат Мощич)

Пояснення для проповідників

Мета – дати конкретні рекомендації священикам (катехитам), що проповідуватимуть Добру Новину.

Отримавши від Христа велике доручення та чіткий план дій, «*ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа*» (Мт.28:19), учні розійшлися по всьому світі і взялися за найуспішніший проект людського земного життя – донести Євангеліє благодаті чи, правильніше, звістити та проголосити Ісуса – Добру Новину Бога, через якого Отець дарує спасіння усім народам. Перелякані учні, дочекавшись зіслання Святого Духа, з великим запалом і ревністю по двоє і троє розійшлися проповідувати особу Ісуса та свідчити те, що самі бачили і чули та як змінилося їхнє життя. Тому вони з великими впевненістю та особистим переконанням звіщали (керигма) Ісуса – Добру Новину і навчали (διδάσκω – дідаско, від якого походить «дідахе» – навчання) (пор. Ді.20:20). З натхненням і силою Святого Духа вони свідчили про Ісуса Господа словом, знаками і ділами. З вірою і довір'ям в обіцянку їхнього Господа і Спасителя, що буде з ними до кінця у їхній місії: «... *отож, я з вами по всі дні аж до кінця віку*» (Мт.28:20). Більше того, справжні проповідники знають і досвідчують, що Ісус іде разом з ними і діє з ними, навіть більше, Він випереджає їх Своєю благодаттю.

Аби плідно проповідувати слід зробити чітке розрізнення між першою апостольською проповіддю Доброї Новини (керигмою) та навчанням правд віри (катехизацією), яке завжди слідувало вже після проголошення (керигми). То ж що є проголошення Доброї Новини? Це завжди проголошення Особи Ісуса Христа, який помер, воскрес і прославлений, і все це заради нас і нашого спасіння. Він є наш Господь, Спаситель і Месія. Ми дуже часто недооцінюємо силу керигматичної проповіді, проте «Богові вгодно було спасти віруючих *глупотою проповіді*»: (*διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος*) – «*діа тес моріяс тоу керигматос*» (1Кор.1:21). Тому сьогодні, коли Церква закликає до *нової євангелізації*, нам знову слід ще більше увірувати і наново відкрити утаєну силу першого звіщення, яке голосили перші апостоли. Але для цього потрібно спершу особисто досвідчити її дієву силу, щоб могли жити як спасенні наново усиновлені діти Божі, спадкоємці Царства Божого і співспадкоємці Господа нашого Ісуса Христа.

Суть і мета Доброї Новини полягає в тому, щоби кинути виклик волевиявленню людини. Чи приймає людина звіщення Доброї Новини про спасіння, яке приніс та здобув Ісус Христос для нас як Божий дар? Чи відповідає людина на цей подарунок спасіння вірою і наверненням? Чи визнає людина Христа своїм Спасителем і Господом? Чи дозволяє Святому Духові провадити нас і об'єднувати у Церкву – Тіло Христове? Ось запитання, на які людина мусить дати відповідь. Проголошення цієї простої першої проповіді апостолів давало великі плоди навернення і покаяння, бо вони самі досвідчили її велику силу і бачили, як діє благодать у їхньому житті. Внаслідок їхнього особистого свідчення увірували тисячі людей, бо «*Євангелія - сила Божа на спасіння кожному, хто вірує*» (Рим.1:16).

Насамперед потрібно у простий і доступний спосіб познайомити людину з Особою Ісуса Христа і звістити їй те, що Він вчинив для нашого спасіння. Сьогодні дуже важливо, щоб у наших рідинах, парафіях ми завжди починали з передання дару віри, з ділення особистим досвідом віри, тим як ми віруємо і живемо вірою. Тому ми, напевно, найбільше пам'ятаємо тих

осіб, які свого часу, як уміли, ділилися з нами своїм досвідом віри, і це стало визначальним. І дуже часто це є прості люди, які, можливо, й не вміли добре писати, проте були спроможні впровадити нас у життя у вірі: *«Пригадую собі ту, щирю віру, що у тобі, яка перш була вселилася у твою бабуню Лоїду та у твою матір Евніку, а я певен, що й у тебе»* (2Тм.1:5). Мабуть, потрібно знову оцінити тих осіб у наших рідинах і парафіях, які могли б по простому впроваджувати в життя у вірі наших дітей і молодь при парафіях і були б великими помічниками тим нашим священикам, які не мають підготовлених катехитів. Якщо хтось справді досвідчив Любов Бога, який є його Спасителем, у нього не має необхідності багато часу на приготування, щоб поділитися й передати свій досвід віри. Подібно до того, як самарянка після розмови з Ісусом відразу побігла звіщати Його і багато самарян увірувало в Христа *«через слово жінки»* (пор. Йо.4:39).

І тільки після того, як у людини починають з'являтися перші паростки *нового життя*, народжується дар віри як відповідь, як рішення людини на подароване нам Ісусом спасіння, можна помалу переходити до наступного етапу зростання, а саме: до навчання правд нашої віри через катехизацію і т. д. Люди, які переступили поріг храму, часто особисто ще не зустріли Особи Христа, не мають із Ним спілкування, а ми відразу беремося їх катехизувати а хочемо, щоб вони повірили спершу в догму, доктрину і структуру Церкви. Ці речі є дуже важливими, але катехизація повина слідувати після керигми, адже неможливо катехизувати ще не віруючих людей.

У запропонованому послідовному варіанті проповіді Доброї Новини рекомендуємо священикам чітко дотримуватися назв наук і старатися, щоб ваша проповідь досягнула мету, яку має кожна окрема наука. Наприклад, наука: любов Отця, мета – старатися, щоб вірні досвідчили особисту Любов Божу; наука: гріх, мета – щоб вірні досвідчили свою гріховність і неможливість спастися власною силою; наука: Ісус Спаситель, мета – щоб вірні особисто досвідчили, що Ісус є їхнім Спасителем; і т. д. Звичайно, ці проповіді є лишень, як пропо-

зиція, і, напевно, кожен священик може деякі приклади чи цитати замінити з власного досвіду, бо сам знає, яке Слово Боже, вдалий символ чи образ найбільше розкриває тематику і торкається його серця. Або якщо досвідчує, що мета проповіді вже досягнута, то ліпше її закінчити і решта часу виділити на молитву відповідно до тематики наук.

Проповідь Доброї Новини діє завжди, вона має силу сама в собі, і Господь буде діяти так, як захоче, у серцях вірних, що відкриються на прийняття Слова Божого. Проте насамперед потрібно, щоб усі науки священик особисто не лише завчасно перечитав, а й виділив достатньо часу, щоб особисто їх пережити, досвідчити і просити Духа Святого, аби відкрив йому, якого Слова його парафіяни зараз найбільше потребують, як це пов'язується з їхнім життям, що Христос хотів би їм сьогодні промовити. І тільки тоді, коли Слово Боже доторкнулося і вразило передусім проповідника, він може з особистого досвіду і переконання проголосити його іншим. Також можна запропонувати вірним приступити до Св. Тайни Сповіді після науки про навернення або додати у цій же науці відновлення обітниць Св. Тайни Хрещення (з требника провести потрійне відречення від сатани і потрійне визнання віри в Ісуса Христа).

Рекомендуємо священикам прочитати шість керигматичних проповідей Доброї Новини: п'ять – апостола Петра (Ді.2:14-29; 3:12-26; 4:8-12; 5:29-32 і 10:34-43), одна – апостола Павла (Ді.13:16-41). Звідси впливає тематика наук: любов Бога, гріх людини, спасіння в Ісусі Христі, і якщо людина приймає дароване Богом спасіння, то через віру, навернення, проголошення Ісуса Господом і приймає Святого Духа, який формує і об'єднує у Тіло Христове – Церкву. Оскільки ми вже прийняли Св. Духа у Свв. Тайнах Хрещення і Миропомазання, тому й звертаємо увагу на те, щоб вірні ще раз почули (бо віра – від слухання, а слухання через Слово Боже), що відбулося з ними у цих Свв. Тайнах, щоб вони вповні сталися тими, ким вони покликані бути, – Христовими учнями.

«Ось творю усе нове»

(пор. Од. 21:5)

Мета – розкрити головну мету духовних наук та запросити парафіян взяти в них активну участь.

Сьогодні ми разом з вами, усією парафіяльною спільнотою, вирушимо у захоплююче паломництво, щоб віднайти захований скарб. Подібно до того, як у євангельській розповіді про чоловіка, який йдучи до дому, натрапив на великий скарб посеред поля, настільки цінний, що чоловік з радістю вирішив продати все, що нажив, аби купити той клапчик землі, де було заховано скарб. Що чи Хто є цим скарбом для нас? Саме про це ми дізнаємося й отримаємо його, коли візьмемо участь у нашій духовній віднові, бо Сам Господь гарантує це кожному, хто спраглий і хоче щось змінити чи виправити в своєму особистому житті, прагне іншого, кращого, життя.

Наш Господь не майстер, а Творець. Він не ремонтує старих речей, а творить усе нове. Він дає Духа Свого Святого і ним породжує у нас нове серце, здатне прийняти любов Бога і любити Його, нову ментальність, нове життя, нові стосунки з Богом, у сім'ї та родині, між друзями та навіть ворогами. *«Тому коли хтось у Христі, той – нове створіння. Старе минуло, настало нове»* (2Кор.5:17). І тоді ми як у 105-му псалмі (Пс.105:5), можемо сказати: «Як орел відновлюється моя юність». До речі, орел з усіх птахів живе найдовше. Він може жити аж до 70 років, хоча деякий їх вид доживає і до 300 років, але щоб досягнути цього віку, він мусить зробити важливе рішення в сорокарічному віці. У цьому віці його кігті так сильно загинаються, що він стає нездатним ловити свою здобич, щоб прогодуватися. Його довгий дзьоб згинається настільки, що аж

ранить груди, а крила стають важкими, тому що пір'я грубшає. Літати стає дуже важко, та різко погіршується зір. Тому орел має лише два вибори: померти або пройти болючий процес відновлення, який триватиме 150 днів. Цей процес полягає в тому, що орел з останніх сил летить високо в гори, оселяється на скелі в такому місці, де б він не мав можливості літати. Відтак він починає бити дзьобом об скелю, доки його не розіб'є. Потім він повинен чекати, поки виросте новий дзьоб, яким один по одному повириває старі кігті. Коли почнуть рости нові кігті, він почне виривати ними своє старе пір'я. Затим виростає нове пір'я і помалу відновлюється зір. Викликом для орла є той факт, що він мусить бути готовим втратити свої старі і важкі крила, дзьоб і пазурі, щоб протистояти новим викликам життя. Але через п'ять місяців сорокарічний орел злітає зі скелі з новою якістю життя, немов би щойно народився чи, правильніше, переродився і, широко розпростерши свої крила, продовжує політ.

Ми, християни, також можемо змінювати якість свого життя, відновити юність свого духу і сенсу всього нашого існування. Напевно, кожен з нас в глибині свого духа хотів би дослідити глибину, висоту і ширину Бога і Його любові до нас, пізнати сенс нашого життя на землі, наше місце і місію в цьому світі. Але на практиці дуже часто не відчуваємо радості в житті, не чуємося щасливими, не досвідчуємо, що Бог особисто пам'ятає і любить кожного з нас. Ці десять днів будуть наче висока гора, на якій залишаємо зайві тягарі, щоби могли далі жити новим оновленим життям у повноті. Не важливо, у якій ситуації ви перебуваєте, бо маєте чудову нагоду, щоб почати все наново. Найбільше, що потрібно зробити, це особисто прийняти рішення, бо Господь проти волі людини не діє, довіритися Богові та слухати науки, бо віра – від слухання Божого Слова (пор. Рим.10:17). Всі ці переміни у вас зробить Сам Господь Своїм Словом, Духом Святим і благодаттю. Головною діючою особою є не ми і не те, що ми можемо зробити для Бога. Він є Творцем, Який нас формує, щоб перемінити на нове сотворіння, подібно до того, як гончар формує глечик. Отець, Духом Своїм Святим помалу буде працювати в нас, аж поки не

Благовість спасіння

відтворить у нас почуття Свого Сина. Все що вимагається від нас, – довіритися і відкритися на Його дію.

Любов Бога – Отця

Мета – отримати особистий досвід любові Отця (батьківської і материнської)

У нинішній науці ми наново відкріємо велику правду історії нашого життя, яку часто недооцінюємо і тому швидко забуваємо. Як ви гадаєте, Бог любить людей усіх разом чи кожного особисто? Сам Бог є Любов. З любові сотворив світ, щоб Самому прийняти тіло і все небесне й земне з'єднати в Христі (пор.Еф.1:10).

Коли людство було представлене тільки Адамом, то Бог любив його тією самою повнотою любові, як і все людство, з любові створив з його ребра Єву, щоби дати можливість народитися нам на образ Родженого Нествореного Христа – Сина, аби Він міг народитися від Пресвятої Діви Марії в часі і просторі та усиновити кожного з нас Отцю, Духом Святим у Христі. Тому кожного народженого з нас Бог любить повнотою тієї самої любові, як і все людство, бо Бог неподільний.

«Я полюбив тебе відвічною любов'ю, тим і зберіг для тебе мою ласку» (Єр.31:3); «Гори зрушаться й горби похитнуться, моя ж любов від тебе не відступить, мій союз миру не похитнеться, – каже Господь, якому тебе жалко» (Іс.54:10). У пророків читаємо такі слова, які засвідчують потужну любов Отця, передусім як нашого Батька, Який є вірний, надійний, підтримує і захищає. Він не може перестати любити нас. Бог виявляє до нас також і материнську любов. І про це дізнаємося зі Слова Божого: *«Невже ж забуде молодиця своє немовля? Не матиме жалю до сина свого лона? Та хоча б вона й забула, я тебе не забуду. Глянь! Я записав тебе в себе на долонях» (Іс.49:15-16).* Бог любить, як матір, яка завжди нас жаліє, приймає такими, якими ми є, не висуває жодних умов, бо в її очах ми найцінніші,

найкращі. Важливим є те, що Бог любить нас не тому, що ми є добрі чи недобрі, а тому, що Він Добрий. Саме тому кожен з нас є джерелом радості Бога: *«Господь буде вельми радуватися тобою, він відновить тебе любов'ю своєю. Він буде веселитися тобою під веселі співи»* (Соф.3:17). Кожне наше ім'я, як написано в Біблії, записане у Бога на долонях. Тож якою великою має бути рука Божа?

У цьому контексті наведемо такий приклад. Якось малий Іванко розповів матері про свої успіхи в навчанні у школі, а мама, щоб заохотити сина, дозволила йому взяти однією рукою пригорщу шоколадних цукерок, які щойно купила і поклала в сумку. Хлопчик, трохи роздумавши, попросив, щоб мама їх подала своєю рукою, оскільки в мамі рука більша, а отже – він отримає більше цукерок. Так само й рука нашого Небесного Батька є дуже великою, і на ній записано ім'я кожного з нас. Серце ж Його також зберігає і пам'ятає кожного – тоді, коли нам добре, і тоді, коли не дуже, коли переживаємо певні терпіння, хвороби, різні клопоти, чи ми бідні, чи в достатку, чи працюємо, чи шукаємо ліпшу роботу.

Відомий нідерландський художник Рémбрандт, глибоко переживши суть євангельської притчі про блудного сина, створив картину «Повернення блудного сина», на якій зобразив батька, який обіймає довгоочікуваного сина, котрий щойно повернувся додому. Якщо уважно подивитися на цю картину, то можна зауважити одну важливу річ, а саме: батькова права рука є інакшою, зображена делікатнішою, жіночою, материнською. Так художник хотів показати, що Отець прийняв свого блудного сина, обнявши його міцно, як батько, і, безумовно, ніжно, як мати. Можливо, в дитинстві чи юності ми переживали брак любові батька або матері, але сьогодні кожен з нас має чудову нагоду, попри те, що ми є грішними, отримати цю любов. Ми маємо можливість попросити, аби Бог Отець пригорнув кожного з нас однією зі Своїх двох рук – саме тією, якою ми в цю мить найбільше потребуємо, а може, хтось хоче, щоб його обійняли обома руками водночас. Як колись на Йордані Отець з Неба промовив до Ісуса Христа: *«Ти єси Син мій любий, у тобі – мое*

уподобання» (Мр.1:11), так і сьогодні Духом Святим промовляє до нас: «Дивіться, яку велику любов дарував нам Отець, щоб ми дітьми Божими звалися. Ми і є ними. І тому світ нас не знає, бо він його не спізнав. Любі! Ми тепер діти Божі, і ще не виявилось, чим будемо. Та знаємо що коли виявиться, ми будемо до нього подібні, бо побачимо його, як є. І кожен хто має на нього цю надію, себе очищує, так само, як і він чистий». (1Йо.3:1-3). «Бо слово – живе й діяльне, і гостріше від усякого двосічного меча: воно проходить аж до розділу душі і духа, суглобів та кістяного мозку, і розрізняє чуття та думки серця.» (Євр.4:12). «Дай відчутти радість і веселість і зрадіють кості скрушені». (Пс.50).

Отож наша радість є великою: ми маємо всемогутнього Бога і називаємося не просто Його дітьми, а спадкоємцями. Напевно, кожен з вас має якусь спадщину: дім чи квартиру, сад, поле, господарство,.. і кому ви все це залишите? Звичайно що своїм дітям. Тільки діти перші мають право на спадщину своїх батьків. Так само за замислом Бога ми є спадкоємцями Його Царства Небесного – Царства справедливості, радості й миру в Дусі Святому (Рим.14:27). «Любов же полягає не в тому, що ми полюбили Бога, Він перший полюбив нас». (1Йо.4:10.19). Він перший вибрав нас і полюбив, ще коли ми не знали Його і були грішниками (пор.Рм.5:8). Як добре бути в домі Божім, а ще краще особисто бути знайомим з Отцем, господарем виноградника, особисто зустрітися з Його безмежною любов'ю. **І єдине, що сьогодні Господь просить, – дозволити Йому любити тебе, лише це.**

Тож із глибини нашого серця звернемося зараз до Господа: Святий Отче, дякуємо Тобі за любов, яку Ти постійно вливаєш у наші серця Духом Твоїм Святим і через любов, яку Ти засвідчив світові через Свого Сина Ісуса Христа, що віддав Себе за нас на хресті. Отче Небесний, ми, Твої діти, сини і дочки, зібрані тут, у храмі, як колись Твої учні разом з Марією у вечернику на молитві в очікуванні Духа Твого Святого, просимо і щосили благаємо виявити нам Твою любов. Покажи наскільки сильно Ти любиш кожного з нас. Дай нам досвідчити обійми Твоїх батьківських – сильних і міцних та материнських –

ніжних і лагідних рук. Пригорни нас до Себе, Господи, щоб ми отримали досвід Твоєї спасительної любові. Вилікуй зранення нашого серця, яких нам завдали протягом всього життя, зціли образи, кривди, неприйняття, втрату гідності, які ми отримали в сім'ї, від друзів, в школі, в часі навчання, на роботі. Силою Твоєї любові торкнися найпотаємніших закутків нашої свідомості і підсвідомості. Оздорови і зціли всі рани, які ще кровоточать. Обмий наші серця вином радості прощення і змасти елеєм Слова Твого милосердя. Отче, ми знаємо і віримо, що Твій погляд зараз є над нами, Твоїми дітьми, зібраними у парафіяльну спільноту в простоті нашого серця і готовими прийняти Твою любов, і ми підводимо свої очі до Тебе: *«До тебе я підношу мої очі, до тебе, що живеш на небі. Як очі слуг на руки свого пана і як очі слугині – на руки своєї господині, так очі наші дивляться на Господа, Бога нашого поки не змилює над нами»* (Вечірня. Пс.122:1). Оздорови нас, Боже, від смутку й депресії, фізичної недуги й хвороби серця та помислів наших. Даруй нам, Господи, любов – плід Духа Твого Святого, щоб у нашому серці знайшлося місце для ближніх і наповнилося новими обличчями та іменами. Проникни, Господи, в глибину наших сердець і позбав нас усіх ілюзій, якими ми захоплюємося, усіх нечистих мотивацій і намірів наших, знищ усі маски, які ми вдягаємо через нашу мізерність та гріховність, щоб заховатися від Тебе, шукаючи ідолів світу цього. Наше життя подібне до гри в піжмурки: ми втікаємо і ховаємось від Тебе, але Твоя любов нас знаходить.

Дякуємо Тобі, Господи, що Ти сьогодні знову перший знайшов кожного з нас, як заблукану овечку, як загублену в домі драхму. Твоя ініціатива походить з великої любові і спричиняє велику радість. З глибин взиваю до тебе Господи, Господи почуй мій голос (пор. Пс.129:1).

Гріх

Мета – привести до розуміння та усвідомлення особистої гріховності і неможливості спастися лише власними силами.

У попередній науці ми роздумували над свідченням Божого Слова, про те, що Бог нас любить. Але постає логічне запитання: «Чому ми особисто цього не відчуваємо ні в наших сім'ях, ні в суспільстві загалом»? Навпаки, часто переживаємо невпевненість, страх, безсенсовість життя, заздрість, брехню, брак свободи й гідності, розбрат у родинях, соціальну нерівність, корупцію. Більше того, сьогодні можна почути, що то ніби Бог хоче, щоб людина постійно терпіла, хворіла, тяжко працювала і помирала.

Роздумаймо: коли Отець сотворив наших прародичів, то Він засвідчив Своїм Словом (Бут.1:31), що людина і все творіння було тоді дуже добрим. А також Адам і Єва мали одну єдину заповідь, але, як ми знаємо, не послухалися Бога і через намову диявола согрішили, бо хотіли знати, що таке добро і зло, як Бог. Виникає запитання: чому ж ситуація так кардинально змінилась? І тут Боже Слово чітко дає нам відповідь: *Всі бо згрішили!* І негайно стають очевидними наслідки цієї драми: *і позбавлені слави Божої* (Рим.3:23), позбавлені називатися дітьми Божими і спадкоємцями Його спадщини. Чому згрішили наші прародичі, є великою таємницею – такою ж, як саме життя та смерть. Боже Слово говорить нам, що саме через заздрість диявола вони були спокушені бажанням захопити дерево пізнання добра і зла, а це означало мати владу над світом, але без Бога. В них зародилося прагнення самостійно вирішувати, що є добром, а що – злом, і стати такими як Бог. Викривлення, яке відбулося у серці Адама – це радикальний крок супроти Бога. *«Він не послухав Тебе, істинного Бога, створителя свого, і дав себе звести приманою зміевою та вмертвив себе своїми прогрішеннями»* (Анафора

св. Василя Великого). Коли Адам у раю віддалився від Бога, Джерела життя, також віддалився і від своєї жінки, скидаючи вину на неї. Він став ворогом творіння, яке через гріхопадіння збунтувало проти Нього. Цей бунт залишив нас без чудового плану, який Бог мав для нас. Наслідком гріха було те, що праця стала важкою, а жінка у муках почала народжувати дітей. Тоді ж виникли ненависть, страх і насильство. Перший народжений чоловік став братовбивцем: сильніший (Каїн) убив слабшого (Авеля). Почалися війни, несправедливість, жадоба багатств і все зло, яке існує у світі.

Як наслідок гріха в життя людини приходить тяжка праця, хвороби, терпіння і смерть. *«Бо заплата за гріх – смерть»* (Рим.6:23). Це найгірша новина, яку ми тільки можемо почути. Однак це правда. Жодні газета чи журнал, які завжди сповнені негативу, ніколи ще не публікували новини гіршої, аніж ця. Людина не здатна перемогти князя цього світу ані звільнитися від тягаря гріха. Гріх завжди породжує смерть, і не лише на фізичному рівні (людина мусить померти), а й на духовному (ніхто після смерті не повертається до втраченого царського раю, навіть праведники по смерті йшли на «лоно Авраама», де очікувати на прихід Месії). *«Тому що через чоловіка гріх увійшов у світ, а через гріх – смерть»* (Анафора св. Василя Великого). Зауважимо, що саме слово «гріх», «*ha-martia*» (гамартія) в грецькій мові взято зі словника мисливців і означає *«промах стріли, яка не влучає в ціль»*. У богословському розумінні це означає відхід від Божої мети, що фактично виявляється, як неможливість для людини досягнути мету свого життя, щастя, Божу спадщину і все те, для чого ми були сотворені.

Гріх – це спроба автономного життя без Бога, де людина хоче користуватися Божими дарами, але жити і вирішувати все так, ніби Його не існує, ніби немає різниці між людиною-сотворінням і Богом – Творцем. Через гріх ми зазнали невдачі не як чоловік, батько, підприємець чи як жінка, мати, чи як священик, парох, наставник (бо все це ще можна виправити), але з гріхом ми терпимо невдачу, передусім, як сотворіння Боже, тобто в найбільшій дійсності, в тому чим ми є, а не в

тому, що ми чинимо. Ми загубилися, як блудний син, загублена вівця, загублена драхма. Гріх – це недовіра до Бога та бажання самоствердити себе без Бога (спорудження вавилонської вежі), це відмова прославляти Бога і дякувати Йому. За таких обставин людина починає поклонятися сама собі. Замість скористати з Божої доброти через гріх, людина втрачає те, що Бог для неї приготував. Гріх – це те саме, що сказати Богові: «Я більше не хочу Твоєї любові, тепер я буду сам собі царем. Я займу Твоє місце, з допомогою бунту присвою собі Твоє Царство». Насправді гріх є тим, що заважає виражатися у нашому світі любові Божій і реалізувати Його план щастя, миру і єдності. Саме гріх є тією перешкодою, яка не дозволяє нам відчути Божу любов.

Ми повинні чітко зрозуміти, що у Господа є особистий ворог, який намагався і намагається вирвати у Нього його дітей з допомогою обману й спокус. Цим ворогом є сатана, князь брехні. Він від початку повстав проти Бога і намагався знищити наших прабатьків, він намагається знищити і нас через гріх. Гріх вивільнив увесь жах, який ми зараз переживаємо: спокушені тимчасовою чи поверхневою насолодою, ми втратили постійне, а навіть вічне щастя як у цьому світі, так і в майбутньому. Без сумніву, ми є грішниками, але якщо ми це визнаємо, то вже матимемо велику перевагу, тому що тільки хворі можуть бути оздоровлені і тільки мертві можуть воскреснути. Коли сліпий думає, що він бачить, і не визнає свого обмеження, він ніколи не знайде необхідних засобів, щоб розв'язати свою проблему. Один голуб постійно міняв гнізда. Неприємний гострий запах, що линув від них, був для нього нестерпний. Він гірко скаржився на це мудрому, старому, досвідченому голубові. А той тільки хитав головою і врешті-решт сказав: «Від того, що ти повсякчас міняєш гнізда, нічого не зміниться. Запах, що заважає тобі, не від гнізд, а від самого тебе...». Ісус пояснює фарисеям: «Були б ви сліпі – не мали б ви гріха. Але що кажете: Ми бачимо, – то і гріх ваш зостається» (Йо.9:41). Тому найгірше, що може з нами статися, – це не вчинити гріх, а не визнавати свого гріха. Єдиний гріх, якого Бог не може пробачити, – це той гріх, якого ми не

визнаємо. Кожному з нас необхідно визнати, що ми, грішники, не здатні спастися своїми власними силами, тому що тільки Він допускає, щоб той, хто зробив помилку у меті свого існування (щасті) і життя якого стало некерованим, міг вийти зі свого занепаду. Бо якщо ні, то грішник і далі топтитиметься у сипучих пісках гріха.

Один проповідник зустрівся з чоловіком, який стверджував, що грішна людина в ньому померла. Заінтригований, проповідник запросив цього чоловіка до себе на обід. Вислухавши роздуми гостя від початку до кінця, він вихлюпнув воду зі склянки просто в лице співбесідникові. Звичайно ж, той жахливо обурився і досить гостро висловив своє незадоволення. Проповідник відповів: «О, як бачите, грішна людина у вас зовсім не вмерла. Вона просто знепритомніла й отямилась від склянки холодної води».

На запитання: «хто нас визволить від цього тіла, яке веде до гріха» (Рим.7:24), ми отримуємо лише одну відповідь: наш Господь! Незважаючи на велику образу Бога через непослух і переступ єдиної заповіді не споживати плоду з дерева Життя, Отець вирішив зі Свого милосердя повернути людину на землю і відразу пообіцяв, що прийде у повноті часу Спаситель (Бут.3:15), Який запровадить її до Царства Небесного. Згадаймо, як Ісус приймає усіх грішників. Він споживав їжу разом з ними, Він дозволив грішниці вмити Йому ноги. Також між його відданими послідовниками були люди сумнівної репутації. Він ніколи не відкинув ані не засудив жодного грішника. «Син бо Чоловічий прийшов шукати і спасти те, що загинуло» (Лк.19:9-10).

Господи, сьогодні ми знову особисто звертаємося до Тебе, дай нам Духа Твого Святого, щоб переконав нас і виявив нам наші компроміси з гріхом, які сховані у глибині нашого ества. Дай нам тихе Боже світло святої слави, безсмертного Отця Небесного, щоб освітити нашу підсвідомість і відкрити Тобі наше сумління, торкнися, Господи, нашого серця у тій точці, яка відома тільки Тобі, і освіти його світлом Твоєї істини, силою Слова Твого, вилікуй амнезію пам'яті нашої, вкинь у глибін моря усі гріхи наші, всього мене наповни страхом Божим. «Свої

Благовість спасіння

*беззаконня я знаю (...). Тобі одному Тобі я згрішив, і перед очима
Твоїми лукаве вчинив, тому справедливий Ти будеш у мові своїй»
(Пс.50:5).*

Ісус Христос – Спаситель

Мета – представити Ісуса – померлого, воскреслого, прославленого і Його дар спасіння.

Пригадайте собі, яку найкращу новину ви отримали в своєму житті? Раніше ми з вами роздумували про гріх і неможливість людини спастися своїми силами. Людина не здатна прийти до Бога, тому Він бере ініціативу і поселяється посеред нас (Бог ставить шатро Своєї присутності в плоті Ісуса) (Йо.1:14). Ми не маємо потрібних сил, щоби піднятися до Нього, тому Він зійшов до нас. Коли сповнилася повнота часу, Господь здійснює обітницю, дану людям ще в раю: на землі з'являються ангели і звіщають убогим пастухам, які сумлінно виконували свою скромну працю, веселу звістку, Добру Новину, що вже народився у Вифлеємі Спаситель на радість усім народам, для кожної людини на землі (пор.Лк.2:10-11). Все сьогодні сповнилося радістю, Христос народився від Діви. «Бог бо так полюбив світ, що Сина свого Єдинородного дав, щоб кожен, хто вірує в нього, не загинув, а жив життям вічним. Бо не послав Бог у світ Сина світ засудити, лише ним – світ спасти» (Йо.3:16-17). Він не лише приходять із Божим спасінням. Більше того, Він Сам є спасінням, Він водночас лікар і ліки, Він є «Богом з нами» (Еммануїл) (пор. Мт.1:23), Богом, Який спасає нас (ім'я Ісус означає «Господь спасає» або «є спасінням»).

Ісус, за своєю божественною природою невинний і незаплямований гріхом, є єдиним, Хто може очистити і виправдати нас. Ісус – Агнець Божий, Який прийшов, щоб взяти гріхи світу (пор. Йо.1:29), відкриваючи перспективу життя людини у всій її повноті. Його завдання – не тільки полегшити страждання цього світу, а повністю вирвати корінь, від якого походить усе це зло – гріх. Над нами висіла кара смерті як наслідок гріха, але Ісус особисто помирає замість нас. Він займає наше місце

засуджених на смерть, бо заплата за гріх – смерть: «осудив Ти гріх плоттю Своєю в самім Христі Твоім» (Анафора св. Василя Великого). Ісус бере на Себе наш гріх і наш вирок, щоб померти замість нас, погашаючи вічний борг, який ми самі не в змозі погасити. Він помирає за нас і замість нас: «Він знищив розписку, що була проти нас... і зробив її нечинною, прибивши до хреста» (Кол.2:13-14). На хресті разом з Христовими руками було прибито первородний гріх Адама, гріх кожного з нас, що живуть і житимуть на землі, оту записку гріхів і боргів, які ми часто випикуємо роблячи іспит совісті чи готуємося до святої Сповіді. Цвяхами були прибиті до хреста мільйони і мільярди записів гріхів-боргів наших: «Того, хто не знав гріха, він за нас зробив гріхом, щоб ми стали Божою праведністю в ньому» (2Кор.5:21).

Як колись, при визволенні вибраного народу Божого з єгипетської неволі з міцних рук фараона, за вказівкою ангела народ окропив кров'ю жертвованого ягняти двері й брами своїх осель, і це врятувало їхнє життя від смерті, бо ангел смерті не увійшов тієї ночі у позначені кров'ю оселі, а ввійшов у доми єгиптян і побив смертю усіх первородних в сім'ї від людини до тварини (пор. Вих.12), «то скільки більше Кров Христа, – який Духом вічним приніс себе самого Богові непорочним, – очистить наше сумління від мертвих діл, на служіння Богові живому!» (Євр.9:14). Страждаючий слуга, про якого пророкував Ісаїя, бере на себе кару та несе нам мир, роблячи нас оправданими Його ранами (пор. Іс.53:5). Ісус помирає на хресті, а з Ним помирає також гріх. Третього дня Бог воскресив Ісуса з мертвих, але гріх назавжди залишився похованим у гробі на Голготі. Це велика правда! Напевно хтось із вас бачив східну ікону Воскресіння Христового, на якій зображено зішестя Ісуса в ад, в якому перебували усі померлі. Він приходить як Богочоловік, випромінюючи божественну енергію, та впевненим кроком сходить в ад, бере за руку Адама та Єву й виводить їх звідти. За прародичами тим часом стають у чергу старозавітні праведники, що прямують до світла слідом за ними. Простягнуті руки Христа на цій іконі вказують нам, що перед нашими очима – новий всесвітній вихід: Сам Бог приходить «потужною

рукою і простягнутим рам'ям» визволити Свій народ. «Христос, моя радість, воскрес», – так промовляв святий Серафим Саровський. Ісус не є лише Спасителем, Він є Кимось більшим – Він є єдиним Спасителем, даним людям: *«І нема ні в кому іншому спасіння, бо й імені немає іншого під небом, що було дане людям, яким ми маємо спастися»* (Ді.4:12).

Найважчою справою є не лише визнання того, що ми потребуємо спасіння, а, насамперед усвідомлення, що саме спасіння є безкоштовним дарунком Бога. Спасіння нам нічого не коштує, оскільки за нього заплатив Ісус аж до останньої краплі Своєї найсвятішої Крові. *«Бог, багатий милосердям, з-за великої своєї любові, якою полюбив нас, мертвих нашими гріхами, оживив нас разом з Христом – благодаттю ми спасенні! – і разом з ним воскресив нас, і разом посадовив на небі у Христі Ісусі; щоб у наступних віках Він міг показати надзвичайне багатство своєї благодаті у своїй доброті до нас у Христі Ісусі. Бо ми спасенні благодаттю через віру. І це не від нас: воно дар Божий».* (Еф.2:4-8). Єдине, чого нам тепер бракує, – це заволодіти цим спасінням, яке Ісус уже набув для нас. Перешкодою усвідомлення цього безцінного і водночас безкоштовного для нас дару є те, що ми не відчуваємося гідними цього дару і того, що Бог нас любить безумовно, не ставлячи жодних умов, не бажаючи нічого натомість.

Спасительне діло Ісуса не закінчилося на хресті. У третій день після смерті й похорону сила Божа воскресила Його з мертвих. Ісус воскрес із *Новим Життям* для того, щоб подарувати його усім нам. Подарував для того, щоб разом із Ним ми жили як діти Божі і мали право на успадкування Царства. Христос прокладає Себе, Своє Тіло і Кров, наче міст над прірвою між нами й Отцем: *«поклавши містообразне святого Тіла і Крови Христа Твого, Тобі молимося»* (Анафора св. Василія Великого). Діло спасіння не обмежується тільки очищенням наших гріхів. Спасіння не є пральнею, у якій наш одяг очищається від бруду, а потім ми знову забруднюємо його. Ні. Ісус прийшов не тільки для того, щоб звільнити нас від гріха, а й щоб визволити нас від нього. Тобто Він наділяє нас благодаттю протистояти гріхові.

Благовість спасіння

У Ньому і тільки через Нього ми маємо цю силу (пор.Фил.4:13). Христос Ісус зробив нас *новими створіннями*. Усе старе відійшло, старий чоловік помер, і тепер ті, що у Христі, є новим творінням (пор.2Кор.5:17): «Я прийшов, щоб мали життя – щоб достоту мали». (Йо.10:10).

Нині, ми звертаємось до Тебе, Христе, прагнучи побачити те світло спасіння, яке Ти засвітив на Голготі понад 2000 земних років тому. І хоча живемо ще не як спасенні та пробуємо далі самі нести гріхи наші, рятуватися своїми силами, все ж прислухаємося до Твоїх слів, проголошених з висоти хреста: «Віддай мені твій гріх, дозвоь мені заплатити твій борг». Ісусе, забери від нас наші гріхи, віддаємо їх Тобі, не хочемо більше їх нести. Подібно до Твого учня Петра, котрий, потопаючи у хвилях Галилейського моря, простягав до Тебе свої руки і кликав: «Врятуй мене, спаси мене, Господи», сьогодні ми визнаємо, що не хочемо спастися власними силами, ні добрими вчинками, а бажаємо вхопитися за Твою руку і досвідчити силу Твого спасіння, силу Твоєї любові, яку Ти виявив нам на хресті.

Колись цар Соломон писав: «Живі знають, що помруть, а мертві вже нічого не знають» (Проп.9:5). Але з приходом нашого Христа на землю, смерть була поглинута воскресінням: «Де твоя, смерте, перемога? Де твоє, смерте, жало?» Жало смерті – гріх, а сила гріха – закон. Нехай же буде дяка Богові, який дає нам перемогу через Господа нашого Ісуса Христа» (1Кор.15:55-57).

Віра

Мета – ініціювати в особистому акті віри зустрітися з воскреслим Ісусом Спасителем.

Спасіння – це безкоштовний дар, здобутий Ісусом Христом через Його смерть на хресті та Воскресіння. Він уже сплатив наш борг (пор.Кол.2:14), і ми вже примирені з Богом (пор.Рим.5:1). Чому ж ми не відчуваємо усіх плодів спасіння у нашому житті? Нам бракує усвідомлення й розуміння того, що Ісус помер і воскрес заради нашого спасіння, що Ісус здобув для нас повноту життя. Ісус став нашим братом і другом, Який запрошує взяти участь у Його безмежній спадщині Сина Божого. Христос відкупив нас без нашої участі, але Він не може спасти нас без нас. Ми повинні свідомо прийняти цей безкоштовний дар спасіння і стати активними співучасниками реалізації Божого промислу. Тюремний сторож із Филип запитав, що він мусить зробити, щоб спастися, Павло і Сила відповіли йому: «Віруй у Господа Ісуса, і спасешся ти і твій дім» (Ді.16:31) «Хто увірує й охреститься, той буде спасений» (Мр.16:16). Через віру ми оправдуємося. В своєму Посланні до галатів Павло є ще категоричнішим: «А довідавшись, що людина оправдується не ділами закону, а через віру в Ісуса Христа, ми й увірували в Христа Ісуса, щоб оправдатися нам вірою в Христа, а не ділами закону; бо ніхто не оправдається ділами закону» (Гал.2:16). Саме віра є необхідним засобом для нашого поєднання із Джерелом спасіння Ісусом Христом. Він єдиний Спаситель. Віра є власне тим шляхом, через який спасіння приходить до нас (Рим.5:1-2; Ді.10:43). Віра є ніби розеткою, яка з'єднує нас із джерелом нового життя у Ісусі Христі. «Бо ми спасенні благодаттю через віру. І це не від нас: воно дар Божий» (Еф.2:8). «Ісусом Христом кожний віруючий виправдується» (Ді.13:39). Віра не є почуттям

ані не вимірюється емоціями. Вона радше є рішенням, яке охоплює всю людину: тіло, душу й дух.

Природно виникає запитання: як осягнути дар віри? Мистецтво народжується із натхнення, філософія – із мислення, техніка – з обчислень та експериментів, а «віра зроджується від слухання Божого Слова!» (пор. Рим.10:17). Власне, Ісус є цим Словом, втіленим Логосом, джерелом віри. Первинно слух є чуттям, через яке віра входить, але кульмінації досягає у словесному визначенні. Шлях почутого Слова Божого лежить від вух до серця і тут відбувається нове чудо віри – таємної зустрічі благодаті зі свободою. Якщо свобідна воля людини приймає Слово, тоді змінюється і наvertsається навіть найтвердіше людське серце, тоді з серця те слово виявляється назовні, на устах і перетворюється на радісне визнання віри, що Христос – Господь: *«Бо коли ти своїми устами визнаватимеш Господа Ісуса і віруватимеш у твоїм серці, що Бог воскресив його з мертвих, то спасешся, бо серцем вірується на оправдання, а устами визнається на спасіння».* (Рим.10:9-10). Тому так важливо, щоб проголошувалося Слово Боже, щоб кожен із нас вдома чи на роботі не соромився своїми устами визнавати (ісповідувати) Христа і ділитися особистим досвідом віри. Ми не мусимо кваліфіковано катехизувати інших, але передавати й ділитися даром віри – це наш прямий обов'язок, що впливає з утаєної сили нашого хрещення. Саме під час Хрещення хресні батьки від нашого імені вчинили акт віри в Ісуса Христа – радикальний вибір усього нашого життя, і пообіцяли жити і служити Йому. Відповідно, отримуючи віру у Хрещенні, ми стаємо учнями Ісуса, і вже не можемо і не повинні це приховувати.

Що людина варта без віри? Коли Павло говорить про вірування серцем і визнання устами, він має на увазі найінтимніше і одночасно, найбільш зовнішнє у чоловікові й жінці. Тобто віра охоплює водночас внутрішнє і зовнішнє кожної особи. Віра вимагає від нас діяти відповідно до того, у що ми віримо, змінюючи наш спосіб життя. А якщо ні, то вона була б тільки почуттям, ідеологією чи переконаннями. В одному містечку панувала посуха. Літо було в розпалі. Місцевий священик по-

кликав всіх разом молитися про дощ. Коли в храмі зібралося майже все містечко, люди почали глузувати з однієї дитини, що прийшла з парасолькою. Всі сміялись і говорили: «Дурнику, навіщо ти приніс парасольку? Дощу не буде». Хлопчик спокійно відповів: «Я думав, що коли ви помолитесь, то піде дощ». Один акт віри здатний змінити все наше життя. Подібно до того, як це сталося в житті розбійника (пор. Лк.23:42). Для цього нещасного чоловіка, який висів на хресті і вже перебував на порозі смерті, достатньо було повірити в те, що він може унаслідувати вічне Царство, щоб увійти в рай ще того ж дня (пор. Лк.23:43). Цей розбійник розкався за свої гріхи перед Ісусом, увірував у Нього як у Сина Божого, бо визнав своїми устами Його Господом, коли промовляв: «Господи згадай мене у Царстві Твоїм». Він увірував, що Царство Отця Небесного, яке три роки проповідував Христос, реально існує і що Ісус має всю владу в Царстві відчинити двері для спасіння кожному, хто насправду вірує в Нього.

Один автор, роздумуючи над подією входу в рай розбійника, прокоментував її таким чином: коли Ісус, виконавши сповна волю Божу – даруючи спасіння людям, після смерті і воскресіння вознісся на Небо до Свого Отця і промовив, що Він прибув не сам, а привів із собою одного друга, якого щойно зустрів, то Отець відповів Ісусові: все Моє – Твоє, Твоє ж – Моє. (пор. Йо.17:10). Можемо з певністю припустити, що якби хтось цього розбійника зняв із хреста і він залишився жити, то його земне життя радикально змінилося б, так, як воно змінилося від особистої зустрічі з Христом для Марії Магдалини, самарянки (Йо.4:29), сиропінікійки, римського сотника, прокаженого самарянина (Лк.10:25-32), Яіра, кровоточивої жінки, сліпого Ватримея (Лк.18:35-43), учнів і апостолів та багато інших осіб, про яких можемо дізнатися зі Святого Письма.

Кожен з нас може чітко побачити коли є правдива віра, а коли її немає. Це не одне й те саме, це не віра демонів, які знають, що Бог є і вірують, але тремтять і роблять все всупереч установлення Царства Божого (пор. Як.2:19). Це не є віра фарисеїв, які хочуть спастися власною силою і своїми заслугами. Ісус

бачив правдиву віру у чотирьох друзів паралітика і саме завдяки їхній вірі зцілив хворого. Спільнота перших християн відчула, що Стефан був сповнений вірою і Святим Духом (Ді.6:5). Ця віра є не лише довірою, а передусім даром, складеним з себе, і цілковитою готовністю жити згідно з тим, у що віриш. Віра є певністю в тому, що Бог діятиме відповідно до Своїх обітниць і заслуг, набутих Христом Ісусом. Тому віра не зводиться до рівня: «вірити у щось», а головним чином, у Когось, і віддатися без жодних умов цій Особі (у єврейській мові термін «емуна», яке перекладається на нашу мову словом «віра» – означає довіру до Особи, слово «віра» є спільнокореневе у єврейській мові зі словом «амінь», яке означає «сказати **так** Богові»). Віра є дар Божий і може зростати у двох формах: просячи Господа Ісуса, щоб збільшив її (Мт.9:24), або практикуючи, адже віра зростає, коли застосовується на практиці.

Господи Ісусе Христе, сьогодні ми щиро звертаємось до Тебе. Ми вдячні Тобі за те *нове життя*, яке Ти подарував нам: життя сина (і дочки), життя дітей Божих, які здатні жити вірою і благодаттю і не бути вже більше рабами гріха. Ми хочемо жити для Господа, ми – бо Господні, за нас заплачено велику ціну, ціна смерті Божого Сина. Господи, додай нам віри, щоб прийняти й досвідчити Твоє спасіння, щоб від сьогодні жити як відкуплені, виправдані, спасенні Тобою, особистим Спасителем кожного з нас, Який полюбив нас і видав Себе за кожного з нас (пор.Гал.2:20). Часто буває, що ми сумніваємось, не віримо свідченням інших, як це робив апостол Тома, що Господь Ісус воскрес, та хочемо переконатися особисто. Тому в цьому часі, стоячи у вірі, просімо Духа Святого отримати і пережити *особистий* досвід зустрічі з воскреслим Христом, щоб жити як спадкоємці нового життя і співспадкоємці Ісуса Христа (пор. Рим.8:17). Ми маємо унікальний приклад і свідчення, що Бог найбільше у нас цінує довіру і це можемо прочитати в Посланні до євреїв в 11-й главі. Це, немов галерея слави героїв віри нового завіту. (*Домашнє завдання: прочитати 11-ту главу Послання до євреїв*).

Благовість спасіння

Lined writing area with 22 horizontal lines.

Навернення

Мета – розкрити суть навернення як плід присутності Ісуса в нашому серці, що починається від зміни ментальності і закінчується цілковитим відреченням від гріха.

У попередній науці ми переконалися, що спасіння можна прийняти лише вірою. Але не вірою демонів, які хоч і вірять у Бога, однак борються проти Його спасительного плану, оковоціа – спасіння. І також не вірою фарисеїв, які більше вірять у самих себе і в свої добрі вчинки, аніж у Бога. Ми з вами дійшли висновку, що віра має змінювати наше життя цілком. Якщо наша віра не веде до навернення, то вона є тільки теоретичною, абстрактною. Таким чином, віра і навернення є двома електричними проводами, які при з'єднанні доносять до нас світло спасіння. Віра, підтверджена наверненням, відчиняє двері спасіння і готує нас до приходу Святого Духа. Навернення є свідченням спасительної віри, що дає спасіння тепер і на віки.

У Старому Завіті слово «навернутися» (єврейський термін «шуб») дослівно на українську мову дослівно означає «поворот» означало передусім «повернутися до порушеного союзу, відновлюючи дотримання закону». Однак у Новому Завіті в устах Ісуса це моральне значення відходить на другий план і з'являється нове, досі не відоме значення – здійснити стрибок уперед, увійти в новий союз, прийняти Царство, яке настало, увійти в нього через віру. Слова Ісуса «покайтесь» і «віруйте» (пор. Мр.1:15) вказують не на дві різні речі, а на одну і ту ж саму дію: покайтесь, тобто вірте, покайтесь вірячи! Покаяння і спасіння помінялися місцями. Схема більше не є: гріх – покаяння – спасіння, тобто спершу покайтесь, і тоді до вас прийде спасіння, а натомість; гріх – спасіння – покаяння, тобто покайтесь, тому

що ви осягнули спасіння, тому що до вас вже прийшло спасіння. Спершу має місце Боже діяння, а відтак відповідь людини, а не навпаки.

Навернення (з грецької: «metanoia»), це насамперед, зміна способу мислення. Ця зміна способу мислення починається з абсолютної впевненості, що Бог безмежно любить нас і що Ісус відкупив нас. Ми можемо тепер жити вільні від усякого засуду, із певністю, що ми спадкоємці Царства. Відповідно, якщо ми не думаємо як спасенні, то не зможемо жити як такі. Навернення не обмежується зміною моралі, воно є, передусім, переминою ментальності, світогляду. Навернення – це новий спосіб сприйняття Бога, а також себе самого. Тому св. Павло каже: *«Перемінійтесь оновленням вашого розуму (серця)»* (Рим.12:2); *«Тому, коли хтось у Христі, той нове створіння. Старе минуло, настало нове»* (2Кор.5:17). Ми змінимо наш спосіб життя лише тоді, коли зміниться наша ментальність. Якщо наше серце не оновлюється, наша переміна буде тимчасовою і поверхневою, адже саме в серці зроджуються лихі думки, убивства, перелюби, брехня і всяке інше зло (пор.Мт.15:15).

Навернення є конкретною формою духовного зросту, у якій демонструється вогонь нашої віри. Вона включає одночасно декілька речей, а саме: поворот *«із темряви до світла»* (пор.1Пт.2:9). Навернення – це зробити поворот, щоб обернутися до Божого світла. Є християни, які є дуже близько до Бога, але й далі перебувають у темряві, залишаючись холодними. Нам необхідно повернутись і показати Йому своє темне і страшне обличчя, щоб Він мав можливість освітити і преобразити його. Згадаймо розбійника, розп'ятого зліва від Ісуса. Він був дуже близько до Джерела спасіння, однак не скористався цим. Також у винограднику Господньому є працівники які не знають сили Виноградаря. Вони перебувають близько біля Нього, але не хочуть виставити перед Його милосердям і силою приховану частину себе, щоб Він освітив їх Своїм світлом. Навернення є зміною життя. Воно не зводиться лише до зміни моральності, тому що ця зміна є наслідком преображення життя. Навернення – це річ набагато глибша, аніж проста зміна поведінки. Ни-

кодим, який був учителем у Ізраїлі, для того щоб увійти у Царство, мусив зламати свої переконання і тільки в такий спосіб став спроможний прийняти цінності Євангелія (Йо.3:3). Це дуже серйозний та радикальний крок, і тому Ісус вимагав від Нього народитися наново. Зміна життя – це ніби нове народження, яке походить з Божої ініціативи, але водночас є особистим рішенням. Отже, навернення полягає в тому, щоб я віддав одну річ і отримав взамін іншу. У цьому разі, ми вручаємо своє знецінене ранами гріха життя і отримуємо взамін саме життя Ісуса – єдине, яке справді має вартість і яке ніколи не знеціниться. Це життя справді вартує того, тому що воно є життям радості, миру, справедливості й надії.

Навернення не зводиться тільки до того, щоб зректися гріха і жити добросовісно. Це навіть не є життя у вірності приписам і наказам Божим. Це набагато більше: йдеться про перетворення нашого статусу – зі слуг, з рабів на синів і спадкоємців Божих (пор.Гал.4:7). Перейти від можливості «не робити ніколи зла» до спроможності дозволити Богу чинити те, що Він хоче у нашому житті. Навернення із серця – це благодать Божа. Тому пророк Єремія вигукує: *«Наверни мене, Господи, і я навернуся»*. (Єр.31:18). Якщо хтось відчуває, що він не здатний навернутися, повинен повторити молитву пророка: *«Наверни мене, Господи, і я навернуся»*. Але повторити з певністю, що це є волею Божою, знаючи, що Він має силу зробити це. Єдина річ, яка залежить лише від нас, – це дозволити увійти Спасителю в наше серце, щоби Він міг це здійснити. Найчудовішим є те, що Він сам бере ініціативу, щоб навернути нас. Ісус хоче прийти не тільки у наш дім, але й до глибин нашого серця і всього життя. Ісус сьогодні стукає у двері серця кожного з тут присутніх, щоби увійти і переіменити усе наше життя: *«От, стою при дверях і стукаю: як хто почує голос мій і відчинить двері, увійду до нього і вечерятиму з ним і він зо мною»* (Од.3:20). Відчинити навстіж двері свого серця перед Ісусом – це ключ до того, щоб Він розділив із людиною повноту життя. Він запрошує нас разом з Ним взяти участь у його Новому житті. Він кличе кожного з нас зокрема і лише чекає, щоб ми відкрили Йому двері. Ми

впевнені, що Ісус ніколи їх не зламає. Увійде тільки тоді, коли ми добровільно відчинимо.

Відомий художник показував учням свою останню картину з метою почути критичну оцінку. Йшлося про полотно, на якому було зображено Ісуса, Який стукає в двері будинку. Один з учнів зауважив, що картина має великий дефект, а саме: двері дому не мають клямки. На що вчитель відповів: «Це не дефект. Двері, у які стукає Ісус, неможливо відчинити зовні. Вони відкриваються лише зсередини, а тому у них немає клямки».

Сьогодні у кожного з нас є ця велика нагода. Колись, можливо, ви відкрили своє серце перед людьми чи системами, які обіцяли щастя, а натомість зазнали болю й розчарування. Але нині у двері вашого серця стукає істинний Спаситель. Запросіть Ісуса особливим чином увійти у ваше серце і попросіть Його зустрітися особисто, щоб досвідчити Його спасіння. Запросіть Ісуса увійти у найглибші закутки вашого буття. Ви нічого не втрачаєте, окрім суму і тривоги, окрім кайданів, які поневолюють вас. Скажіть Йому: *«Господи Ісусе, навстіж відчиняю перед Тобою двері мого серця, як ніколи і ні перед ким я ще не відчиняв, і запрошую Тебе увійти у моє життя, щоб я зміг жити Божим життям. Я закривав перед Тобою багато ділянок мого існування, але сьогодні упокорююся і прошу по-новому і назавжди прийти в моє життя. Увійди в моє серце зі Своїм словом вічного життя. Я приймаю Твоє Євангеліє як норму життя. Тепер, Ісусе, коли Ти перебуваєш у моєму серці, я маю достатньо сили для того, щоб відректися від гріха. Я відрікаюся від усіх засобів, нагод і випадків, які ведуть мене до гріха. Я обираю нове життя – життя у Тобі і для Тебе».*

Ісус, Господь, мій Господь

Мета – ініціювати проголошення вірянами Ісуса Господом кожної ділянки їхнього життя

Якщо ми запитаємо себе, що ж є найстилішим змістом чи душею проповіді перших апостолів, то відразу можемо відповісти: тим ядром є проголошення: «Ісус є Господь!». Після прийняття Ісуса моїм Спасителем, з допомогою віри і щирого навернення необхідно визнати Його Господом усього нашого життя.

Третього дня після Його ганебної смерті Бог Своєю владою воскресив Ісуса. Він не дозволив, щоб Його Син піддався тлінню. Навпаки, Він підніс і прославив Його. «Ісус живий!» – кричала первісна Церква. «Ісус живий!» – це Добра Новина, яку звіщали християнські спільноти. «Ісус живий!» – це центр життя Церкви. Воскресіння, вознесіння і прославлення Ісуса є вершиною його діла спасіння. Якби Ісус залишився у гробі, марною була би наша віра. Якби Христос не прославився, марною була би наша проповідь, тому що ми вірили б у розп'ятого, переможеного смертю (пор.1Кор.15:14)

У Римському світі кесарю Августу присвоїли титул «Dominus – Господь», що виражало його законодавчу, виконавчу і судову владу на території всієї імперії. Коли один римський солдат вітався з іншим, він казав: «Цезар – господь». А інший мав відповідати: «Господь – Цезар». Але християни змінили це привітання, кажучи: «Ісус – Господь», в той час як інший відповідав: «Господь – Ісус». Це протистояння, хто справді має владу над світом, було одним із мотивів, через які вибухнуло переслідування християн в Римській імперії.

«Тому і Бог його вивищив і дав йому ім'я, що понад усяке ім'я, щоб перед іменем Ісуса всяке коліно приклонилося на небі,

на землі й під землею, і щоб усякий язик визнав, що Ісус Христос є ГОСПОДЬ на славу Бога Отця» (Фил.2:9-11); «Нехай, отже, ввесь дїм Ізраїля напевно знає, що Бог зробив Господом і Христом оцього Ісуса, якого ви розіп'яли» (Ді.2:36). У воскресінні і прославі Бог дарував Ісусові усю владу на небі і на землі: «Дана мені всяка влада на небі й на землі» (Мт.28:18). Йому було присвоєно славетний титул Господь. У Старому Завіті цей титул належав виключно Богові Отцеві. Він вказував на цілковиту Божу владу, вказуючи на Його виконавчу, законодавчу і суддівську влади. Бог надає титул Господа Ісусові, тому що Він Його настановив абсолютним управителем усього всесвіту, а в особливий спосіб і конкретно тими, що вірують у Його Ім'я.

Що є тим зародком проповіді апостолів, тим, чим є леміш у плузі, – те своєрідне лезо в його передній частині, яке першим розтинає ґрунт, даючи відтак змогу плугові прокласти борозну й перевернути землю? Тим найстиглишим ядром є проголошення: «Ісус – Господь», що його проповідували та слухали із захопленням віри у самому акті її зародження. Таємницею цих слів є те, що їх можна проказати «лише під впливом Духа Святого» (1Кор.12:3). Вони самі по собі дають змогу осягнути спасіння тому, хто вірує в Його воскресіння: «Бо коли ти твоїми устами визнаватимеш Ісуса за Господа і будеш вірувати в своєму серці, що Бог воскресив Його з мертвих, то спасешся» (Рим.10:9). Адже сказати: «Ісус – Господь!» означає сказати, що в розп'ятому та воскреслому Ісусі звершується царювання та володарювання Бога над світом. Це не просто висловити твердження, це прийняти рішення, добровільно увійти у сферу Його володіння, це визнати Його своїм Господом. Це те саме, що сказати: «Ісус – мій Господь, Він є змістом мого життя, я хочу жити більше не для себе самого, а для Нього! Яка сила криється у цих простих словах! У них діє Євангеліє, що є «силою Божою для кожного, хто вірує». Ці слова є міцною твердиною проти сил зла всередині нас і назовні.

Кожен з нас має своє царство, у якому встановлює закони, керує і вирішує як правитель. Наша свобода дає нам право мати певні сфери нашого життя, котрі належать нам особисто.

Але щоб досвідчити спасіння, потрібно визнати Ісуса Господом кожної ділянки нашого життя. Це жодним чином не скасовує нашої свобідної волі. Навпаки, ми самі вирішуємо, що відтепер Ісус є тим, хто приймає усі рішення в нашому житті. Проголосити Ісуса Господом означає віддати Йому наш трон і визнати Його владу над усіма ділянками нашого життя: праці, фінансів, особистого життя, сім'ї, сьогоднішнього, майбутнього, бажань, рішень, цінностей і т. д.

Ісус не просить багато. Ісус просить усе. Він хоче бути єдиним центром нашого існування. Або все, або нічого. Святий Антоній жив у пустелі. Якось до нього прийшов юнак, що шукав дорогу до спасіння. Він розповів святому, що продав усе своє майно, хіба що залишив кілька речей, які могли б допомогти вижити в пустелі. Святий Антоній попросив продати деякі із залишених речей, а навортовані гроші купити трохи м'яса умісті. Повертаючись, юнак мав прив'язати м'ясо до свого тіла. Хлопець зробив, як йому веліли. Дорогою на нього напали собаки та хижі птахи, які хотіли м'яса, й поранили тіло та порвали одяг. «Як бачиш, тих, хто ступає на нову дорогу, бажаючи зберегти трохи старого життя, минуле розриває на шматки». Або холодний, або гарячий, але не літеплий. Літеплих Він вивергає зі Своїх уст (пор. Од. 3:15-16). Його не цікавить можливість бути супутником, який обертається навколо нас. Якщо через гріх ми присвоїли Божий трон і поставили себе вісью всесвіту, то, визнавши владу Ісуса, ми знову ставимо Його у центр нашого життя. Є люди, які носять зображення Ісуса на золотому хресту на розкішному ланцюжку формально, носячи на грудях розп'яття, стоять у тій юрбі, що глузувала з Христа, кажучи: «Якщо ти Христос, зійди з хреста, щоб ми увірували».

Отці Церкви говорили, що Бог став людиною, щоб ми, люди, обожествилися. Як ми співаємо у ті свята, протягом яких колись здійснювали Тайну Хрещення: «Ви, що в Христа християлися, у Христа зодягнулися!» Ісус і Його царювання є для них лише чимсь зовнішнім, тому що вони вирішують, що добре, а що погане, володіючи, таким чином, усією владою. Інші – більше, вони мають образ Ісуса в своєму домі як звичайну прикрасу,

тому що тими, хто царює у цьому домі і у цій сім'ї, є не Ісус, а вони самі. Християнин – це не той, хто має вдома чи носить на шиї образ Ісуса, а той, хто сам є образом Ісуса у своєму домі і поза ним. Християнин не лише промовляє своїми устами: «Господи, Господи», але й живе згідно з Євангелієм.

Головна відмінність між християнином і нехристиянином та, що поганин говорить, розважається, думає і живе згідно з пожаданнями тіла, світовими критеріями, просякнутий духом світськості, який не пізнав Христа і сам встановлює собі правила життя. Для християнина Ісус – його Цар і Господь. На відміну від поганина, він живе згідно з Волею Божою, керуючись цінностями Євангелія, критеріями Христа і натхненням Святого Духа. Прийняти владу Ісуса означає прийняти Ісуса та Його єдину норму і приклад життя. Не досить, щоб Ісус був нашим Спасителем. Необхідно також, щоб Він став нашим Господом, який звершує всю владу. Якщо Ісус ще не є або ще не цілком є Господом твого існування, сьогодні час визнати Його таким. Зараз є час і тут є місце, щоб зробити це. Зважся підкоритися Господу Ісусу.

Господи Ісусе, я вірю, що через Твоє воскресіння Бог прославив Тебе і дав Тобі Ім'я, що понад усяке ім'я. Я визнаю Тебе Господом, моїм Господом, Господарем усього мого життя та цілковито і без умов віддаюся Тобі, щоб Ти зробив із мене те, що хочеш. Господи, я вже не хочу бути центром свого життя. Вручаю тобі все моє життя і приймаю Твоє Євангеліє, як провідника мого життя. Хочу бути Твоїм, тільки Твоїм і нічим більше. Особливо віддаю Тобі, Твоїй владі, цей аспект мого життя, керувати яким я не завжди хотів. Я вже не хочу жити, живи Ти в мені. Ісус, Ти – Господь, мій Господь, мій єдиний Господь.

Дар Святого Духа

Мета – отримати досвід дару Святого Духа у житті вірян

Сьогодні ми познайомимося з однією Особою, а саме: Особою Святого Духа, Який робить нас спроможними постійно жити *Новим Життям*. Пасхальної ночі Ісус попередив Петра, що той Його відречеться три рази. Але Петро поклявся, що ніколи не вчинить нічого такого. Він у цьому був дуже впевнений і щоб доказати це, захищає свого Учителя мечем, коли слуги первосвящеників прийшли у Гетсиманський сад, аби Ісуса заарештувати. Ісус знав, що Петро відречеться Його тому що хоча він і був відданим, однак не отримав ще Сили з Висоти, Духа Святого. Оскільки Петро не мав ще цієї Сили, то коли одна служниця його запитала, чи він учень Ісуса, бідолаха тричі відкрікся Господа, при цьому ще й клянучись.

Ми вже віддали наше життя Господу Ісусові, однак з нами може статися те саме, що сталося з Петром, якщо не будемо мати цієї Божої Сили, яка називається Святим Духом. Більше того, без цієї Сили з Висоти можемо і ми теж впасти і відректись Ісуса, подібно до того, як зробив це Симон-Петро. Але як пише євангеліст Лука: « І Господь, обернувшись, глянув на Петра і згадав Петро Господнє слово, коли Господь Йому сказав: *«Петре, перше, ніж півень заспіває, ти мене відречешся тричі»*.

Святий Дух є третя Особа Божа. Бог, у якого ми віруємо, є Особою. Він живий – Господь! Триєдиний: одна природа, але три в Ньому Особи, а це таїнство називається Трійця – Триєдине Божество, у якому поєднується: Бог-Отець, Бог -Син і Бог-Дух Святий. Перше об'явлення Трійці відбулося під час хрещення Ісуса Христа на Йордані, друге на горі Тавор, під час преображення Ісуса, третє у час П'ятдесятниці, коли сходять

Дух Святий. Віра в Триєдиного Бога вкоренилася в народах Сходу завдяки літургійному Богослужінню, у нашій Святій Літургії Святого Духа згадуємо аж 70 разів.

Ісус наказав Своїм Апостолам чекати на Обіцянку Отця, про яку так багато разів говорив їм (Ді.1:4-5; Лк.24:49). Дух Святий є настільки необхідний, що потрібно навіть, щоб Ісус відійшов. *«Я вам пошлю те, що мій Отець обіцяв був. Сидіть у місті, аж поки не одягнетеся силою з висоти»* (Лк.24:49). Обіцянка не чогось, але Когось, Самого Святого Духа, якого прославлений Ісус дарує як ріку живої води тим, хто у Нього вірить (Йо.7:37-38). Святий Дух, якого ми вже отримали у Хрещенні і Миропомазанні, ніколи не діє від Себе, але здійснює те, що є Христове, тобто робить живим та дійсним наше життя в Христі. До Свого відходу до Отця Ісус заповідав Своїм апостолам, що Дух Святий, який прийде, навчить вас усіх речей і пригадає вам усе, що я вас навчав (пор.Йо.14:26).

Дух Святий є активний і постійно нагадує нам, – так як вранішній будильник пробуджує нашу пам'ять, хто ми і ким ми є, яка докорінна переміна відбулася з нами у часі нашого Хрещення. Християнин без пам'яті не є християнином, а в'язнем моменту, що не має історії. Пам'ять, що йде від серця, є благодать Святого Духа. Це є також пам'ять нашої мізерності, бідності духовної і матеріальної, нашої гріховності, яка робить нас рабами гріха. Але гарно творити пам'ять нашої історії, коли Господь нам простив і стався нашим Спасителем. Творити пам'ять – це не лише зберігати події у своєму розумі, а й глибоко дослідити сенс і побачити їх зв'язок з іншими фактами, щоб збагнути, що Бог зробив в історії життя кожного з нас, відкрити власне ім'я та служіння, а одночасно й те, що протиставляється в реалізації того задуму. Передусім маємо усвідомити – творити пам'ять про Божі сліди, сліди святого таїнства в історії нашого минулого, а саме: сліди води, помазання святим миром і Святого Духа у Хрещенні і Миропомазанні. Наше Хрещення – це не лише дата, хоча мало хто з нас її пам'ятає. Хрещення – це свята Тайна, початок нового життя, народження з води і Святого Духа. Хрещення – це спосіб буття, стиль життя. А святий Петро

говорить, що це обіцянка Богові вже «жити по добрій совісті». Це не є якийсь магічний ритуал, Хрещенням треба жити, в глибині свого єства відчути і досвідчити, що ми стали дітьми Божими. Вода з Хрещення постійно затоплює в нас все, що є смертне, і спасає те, що перебуває повіки, а саме: синівство Боже, яке дримає в нас аж до нашого усвідомлення і життя ним. І це є мета християнського життя – стати і жити як сини, носії Світла і випромінювати Бога.

Св. Тайна Миропомазання відкриває в серці віруючого всю силу світла, вкладену в нього при Хрещенні. І ця Тайна Миропомазання не додає нічого нового, але повністю розкриваю всю її благодать. І це відкриття само по собі вже нова благодать. Ця іскра тепер може розгорітися на повну силу, тому що віруючий відкрив, що він став зрілим: він більше не дитя, а дозріла людина, не тільки учень, а й свідок. Він царський син, спадкоємець Царства Божого, пророк, бо має свідчити своїм життям, хто він є, і ця місія християнина назавжди, і священник, що приносить Богові жертву, чинить своє життя даром благодарення і заступництва за інших. Тому на кожному помазанцеві святим Миром є печать Дару Святого Духа. Ця печать не затерта, вона означає, що людина є Божою власністю і живе для Бога. Вона, каже св. Павло, нас утверджує в Христі, нею Сам Бог нас помазав, і Він поклав на нас Свою печать і дав у наші серця *завдаток* Духа. (пор.2Кор.1:22). Те незбагненне спасіння, запечатане Святим Духом, буде нам виявлене у всій своїй величі й силі одразу ж із другим приходом Христа. А поки що каже апостол: *«Ваше життя поховане з Христом у Бозі, коли ж Христос ваше життя, з'явиться, тоді і ви з ним з'явитесь у славі»* (Кол.3:3-4).

Часом ми хочемо придбати якусь річ і даємо завдаток за неї, і це означає, що ця річ уже належить нам, що ми обов'язково повернемося за нею або ж втратимо завдаток. Тому Христос, який дав у наші серця завдаток Свого Святого Духа у день нашого Хрещення і Миропомазання, обов'язково повернеться за нами, адже Він вірний і завжди виконує Свої обітніці, хіба що ми самі зречемося Святого Духа. І хоча ми живемо ще у цьому

світі, але вже викуплені від влади гріха, смерті й диявола, ми вже належимо Христові, і це є велика правда, що Святий Дух, Дух Утішитель уже тепер Цар душ наших. Він живе в наших тілах, як у живій нерукотворній святині. У молитві до Святого Духа ми звертаємося по імені Утішитель. Мовою оригіналу Утішитель – це Паракліт, тобто той, хто стоїть поруч, хто кладе руку молільнику на плече для підтримки. Святий Дух молиться в нас і за нас, навіть коли ми змучені тяжкою працею, спимо чи відпочиваємо.

Одного разу маленька рибка запитала у мами: «Мамо, що таке вода, про яку я всюди чую?». Мама, всміхаючись, відповіла: «Моя дурненька, хіба ти не знаєш? Вода навкруг тебе. Вода є в тобі, завдяки їй ти живеш. Хочеш переконатися, підпливи до берега ставка, викинься з води і полеж хвилю на піску. Тоді ти зрозумієш, що таке вода». Він завжди з нами, Він оборонець, заступається за нас і навіть за нас молиться. Він із нутра нашого спонукає нас жити й поводитися як годиться наслідникам Божим. Ми-бо бачимо настільки, наскільки це нам дозволяє світло віри, «як у дзеркалі», неясно, каже апостол Павло, а коли ту вуаль буде знята тоді пізнаю так, як я є пізнаний (пор.1Кор.13:12).

Господи Ісусе Христе, просимо Тебе сьогодні для кожного з нас про дар нової П'ятидесятниці, щоб відновити благодать нашого Хрещення і Миропомазанням. Духом Твоїм Святим віднови у нас укладену силу Його вогню, який що вже покрився нашаруванням попелу. Отче, вилий на нас Свого Духа, який перемінить всю нашу істоту і вчинить нас новими створіннями у Христі Ісусі на Твою славу. Наповни нас Собою. Затопи нас, обмий нас, очисти, освяти і переміни.

Царю небесний, Утішителю, Душе істини, що всюди єси і все наповняєш, скарбе дібр і життя подателю, прийди і вселися в нас, і очисти нас від усякої скверни, і спаси, благий, душі наші. Святий Боже, святий кріпкий, святий безсмертний, помилуй нас (3 рази).

Повні дарів Святого Духа

Мета – привести до усвідомлення відповідальності християнина за отримані дари та обов’язок будувати нове життя у Дусі

Дух Святий завжди приходить з багатством скарбів – дарів, харизм, аби зробити нас спроможними жити новим життям, яке ми розпочали, але в якому мусимо ще зростати. Добре дерево, коли росте, дає добрі плоди. Якщо ж ні, то його зрізують, викидають геть чи спалюють. Але якщо дерево дає плід, то за ним доглядають та удобрюють, щоб дало ще більше плоду. Як яблучне дерево родить яблука, а фігове дерево родить фіги, так і ми, прийнявши Святого Духа, повинні зрощувати Його плоди. Плоди Духа є знаком Його присутності та служать для нашого спасіння, оскільки уподібнюють нас до Христа Ісуса. Дух Святий є Особа, яка змінює наш статус на дітей Божих, Він очищає нас від усякої скверни, від гріха, – від усього, що веде нас до тління, щоби ми не померли смертю, а змінилися і жили в цьому світі життям не від світу, а як ті, що від Бога народилися.

Бог як сіяч уже посадив своє добре насіння (Святого Духа) у землю (у нас). Він Сам приготував цю землю, полив живою водою і удобрив найціннішою Кров’ю Свого Сина. Тепер Він, зі Свого боку, очікує, що вона дасть багато плоду, постійного плоду. Святий Павло ясно каже нам, якими є плоди Духа: «Плід Духа: любов, радість, мир, довготерпіння, лагідність, доброта, вірність, тихість, здержливість» (Гал.5:22-23). Тепер важливо для нашого життя постійно жити у Дусі.

Зауважмо, плоди, яких бажає Бог, мають бути плодами з насіння, яке посадив Він, а не з іншого. В Євангелії йдеться і про

інше насіння та інші плоди. Коли людина живе життям старого Адама і керується тільки тілесними бажаннями і прагненнями плоті, а саме: *«Розпуста, нечистота, розгнuzданість, ідо-лослужба, чари, ворогування, свари, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, єресі, зависті, пияцтво, гульня і таке інше»* (Гал.5:19-21). Очевидно, що плоди життя за тілом і за Духом суперечать одні одним. Коли більше ростуть одні, тоді зникають інші (Гал.5:17). Дерево пізнається за своїми плодами. Якщо ми повні Духа, то живемо згідно з Духом, а не згідно зі схильностями плоті, світськими критеріями і духом світу цього. Якщо ми живемо у Дусі Святому, нормальною річчю є те, що у нас з'являються плоди, яких Бог уже майже 700 років перед Христом вимагає у свого народу через пророка Міхея (6:8): *«Тобі сказано, о чоловіче, що є добре, й чого Бог від тебе вимагає:*

- **лише чинити справедливість:** жити справедливою у всіх наших людських стосунках. Сила Святого Духа повинна завоювати соціальне, спільнотове поле нашого життя. Насаджувати у цей світ Божу справедливість, у середовище і структуру, у якій ми перебуваємо, – це завдання наповнених Духом чоловіків і жінок;

- **любити милосердно:** з допомогою цього плоду можна визначити учнів Христа. *«З того усі пізнають, що мої ви учні, коли любов взаємну будете мати»* (Йо.13:35). Милосердно любити – означає не судити ані не засуджувати нікого, і себе самого в тому числі;

- **й покійно ходити перед Твоїм Богом:** присутність Святого Духа у нашому житті робить нас дедалі більш свідомими нашої слабкості і свідомими того, що без Нього ніщо не є можливим. Ми – ніщо інше, як слуги. Ніколи не кращі чи вищі за інших».

Три тексти в св. Павла служать нам трьома дуже важливими і практичними порадами, з допомогою яких можна жити життям Святого Духа: *«Духа не гасіте»*, (1Сол.5:19); *«І не засмучуйте Святого Духа Божого, що ним ви назнаменовані на день відкуплення»*. (Еф.4:30); *«І не впивайтеся вином, яке доводить до розпусти, а сповнюйтеся духом»* (Еф.5:18). Господи

Ісусе, Ти сказав: якщо ми будемо ревно і наполегливо у Тебе просити Святого Духа то Ти даш нам Його. (пор.Лк.11:9-13).

Ми тут зібрані в Твоє Ім'я, усією спільнотою просимо Тебе і Небесного Отця про відновлення дарів Святого Духа для нас і нашого життя. Хай Він оживить нашу віру, надію й любов. Хай наш дім стане оселею страху Божого, що є початком премудрості, наша парафія – місцем зустрічі з Тобою. Благослови кожний день нашого життя, нашу працю, навчання і відпочинок. Щоб ми усе робили на Твою славу. Нехай Святий Дух, якого ми всі отримали у Святих Тайнах Хрещення і Миропомазання, відновить у кожному з нас зокрема благодать царського, пророчого і священничого служіння, до яких ми покликані в Ісусі Христі (пор.1Пт.2:9-11). Нехай усі сім дарів Святого Духа будуть в нас живими і діяльними: мудрість, розум, мужність, рада, знання, побожність і страх Божий (Іс.11:2).

Господи Ісусе, у св. Тайні Миропомазання, через помазання священника святим миром Ти поставив Свою печать: на наших очах: щоб ми бачили світ Твоїми очима, щоб ми бачили добро, а не зло, бачили в кожній людині образ і подобу Богу, а особливо в наших ближніх, зустрічалися з Божим Словом у Св. Писанні; на наших ніздрях: бо кожний наш подих нагадує нам про те, що ми є живі завдяки Тобі, що Ти є життя Податель і нас підтримуєш при житті. Ти даєш нам Свою благодать дихати на повні груди, щоб усе наше життя було просякнуте світлом віри, щоб ми були християнами не лише вдома чи в межах храму, але повсюди – на роботі, в школі чи в університеті і під час відпочинку; на наших устах: Ти дарував нам дар мови і уста, щоб промовляти і ділитися словом з ближніми, а передусім, щоб Тебе прославляти, взивати Твоє Пресвяте Ім'я. Вкладай у наші уста слова любові, співчуття й милосердя. Щодня ми просимо Тебе про хліб насущний. Ти сам є Хлібом Життя, якого повсякчас потребуємо, без якого ми не можемо жити. Саме для цього ми щонеділі, а то й щодня приходимо до нашого храму, щоб бути учасниками Божественної Літургії, щоб приймати Тебе у Пресвятій Євхаристії; на наших вуха: усі ми маємо вуха, але ще не всі маємо духовний слух, щоб чути Твій голос і

відрізнати від інших голосів, що лунають звідусіль. Твій апостол Павло сказав, що «віра зі слухання», тож дякуємо Тобі за тих, через кого ми прийшли до Тебе. Дякуємо Тобі за батьків і тих, хто навчив нас молитися і вперше розповідав нам про Тебе, хто своїм прикладом засвідчив, що Бог є найважливішим у житті. Дякуємо за тих священників, проповідь яких щонеділі стає духовною їжею для нас. Просимо за дітей, щоб були слухняні своїм батькам, а батьки хай стануть найкращими друзями і співбесідниками своїх дітей, щоб вони черпали любов і довіру саме вдома, а не десь на вулиці; на наших грудях: Ти сотворив наші серця, щоб вони любили Тебе, адже Ти Сам заповів, щоб ми любили Тебе «цілим своїм серцем». Ми знаємо, що любов – це не тільки слова чи почуття, а передусім наші діла, конкретні вчинки, в яких ми обдаровуємо інших, часто жертвуючи собою. Просимо у Тебе про дар жертвовної любові у наші родини, сім'ї, щоб ми підтримували одне одного, носили тягарі одне одного, наслідуючи Тебе. Просимо, щоб батьки, дивлячись на своїх дітей, завжди бачили Твою любов, адже Ти є Джерелом Життя. Просимо: нехай діти шанують своїх батьків і бачать в них Тебе, адже насамперед через них Ти об'явив дітям Свою Любов; на наших руках і ногах: щоб ними Тобі служити, щоб вони були добрим знаряддям для Царства Божого.

Господи, Ти одягнув блудному синові, що навернувся, перстень на руку і сандалі на ноги, повертаючи йому гідність Божого синівства. Духу Святий, який завжди приходиш з щедрими дарами, віднови всім нам гідність правдивого служіння у наших сім'ях, а особливо при наших парафіях, щоб вони були живими й піднесеними нашими служіннями і талантами, які призначені будувати християнську спільноту. Духу Святий прийди і віднови нас і нашу парафіяльну спільноту.

Спільнота

Мета – виховати переконання в тому, що тільки у спільноті християнин спроможний зростати і витривати у житті Святого Духа

Відкуплені і спасенні, запечатані Святим Духом обітниці, що народилися наново, об'єднуються у спільноту для зростання і витривання у новому житті. У цій науці ми побачимо шлях до досягнення цієї мети, щоб не бути тими, які кладуть свою руку на плуг і, озираючись назад, повертаються до попереднього життя, з якого були визволені. Не досить лише народитися заново, але важливо жити життям Святого Духа, бо коли ми повертаємося до старого життя це новонароджене дитя у нас помирає і ми зупиняємося на самому початку нашої дороги у Христі. Один сучасний місіонер зауважує, що багато християн після свого Хрещення не приділяють жодної уваги новому життю у Святому Дусі аж до отримання Св. Тайни Подружжя або ходять до церкви формально пару разів на рік). Ми потребуємо допомоги на шляху нашого духовного зростання, адже важливо не тільки почати біг, а його закінчити. Ісус запевняє, що спасеться лише той, хто витримає аж до кінця (пор. Мт.10:22).

Жити християнським життям важко, якщо жити самому, тому важливо належати до якоїсь парафії. Чому потрібно об'єднатися у спільноту? Чому потрібно жити життям своєї парафії? Відповідь на ці запитання ми знаходимо в Біблії: «Любі, коли Бог так полюбив нас, то й ми повинні один одного любити. Бога ніхто ніколи не бачив. Коли ми любимо один одного, то Бог у нас перебуває, і Його любов у нас досконала. Що ми перебуваємо у ньому, і він у нас, ми пізнаємо з того, що він дав нам від Духа свого» (1Йо.4:11-13). Ми не можемо любити ближнього без ближнього. Ми потребуємо одні одних не щоб використовувати ближніх,

а щоб разом ставати Божими дітьми та щоб у нас зростав плід Святого Духа. Обов'язковою умовою нашого співжиття в спільноті є готовність прощати одне одному. Ми поранені дияволом, який нас поділяє, зводить наклепи одне на одного, сіє розбрат і пов'язує нас спільним злочином і ненавистю, більше ніж любов'ю, подібно до того як Пилат та Ірод в одному часі, засудивши невинного Христа на смерть, стали друзями, хоч до того ворогували між собою. Очищаючи Свій Образ у кожному з нас, Христос Духом Святим усім дає приклад Власної любові. *«Ми любимо бо Він перший полюбив нас. Коли хтось каже: «Я люблю Бога», а не навидить брата свого, той не правдомовець. Бо хто не любить брата свого, якого бачить, той не може любити Бога, якого він не бачить. І таку ми заповідь одержали від нього: «хто любить Бога, той нехай любить і брата свого».* (1Йо.4:19-21). Бог є Любов, і ненависті до створіння в Ньому немає.

Нам потрібне середовище, у якому насіння Нового Життя не виключують птиці небесні (Мр.4:4) ані воно не задихнеться через колючки життєвого поля, а зможе розвиватись і рости аж до рівня зросту Ісуса Христа (Еф. 4:13). Направду, щоб стати учнями Ісуса Христа, практикуючою парафіяльною спільнотою, а не просто натовпом, який іде за Христом заради хліба (Йо.6:26) чи якоїсь іншої егоїстичної своєї потреби, ми маємо прийняти тайну Його Любові, яка перевершує наше уявлення (пор.Еф.3:18). І тоді ми станемо Божим народом, невістою Христовою – Церквою, спільнотою святих. (пор.Еф.5:21-32).

Ми маємо прийняти і любити одне одного і бачити Христа в кожному, з ким зустрічаємося. Поділитися досвідом своєї християнської віри, яку щоденно намагаємося переживати, з нашими ближніми, які ще шукають Бога, є найбільшим добром і чинною любов'ю, яку ми можемо для них зробити. Якщо, зважаючи на певні обставини, ми не можемо нічим зарадити, то завжди можемо принаймні помолитися за інших, щоб і вони спаслися, бо Пресвята Богородиця в Фатімі сказала дітям: *«Багато людей іде до пекла, бо за них ніхто не молиться».*

Наша мета – почати зростати в спільноті, аж поки не відтворимо у нашому житті образ Ісуса Христа, плекаючи у своєму

серці такі ж почуття, як Христос Ісус: *«Плекайте ті самі думки в собі, які були й у Христі Ісусі»*. (Фил.2:5). Це означає ідентифікувати себе із Ісусовими критеріями і цінностями, щоб вони правили нашим життям, нашою діяльністю. Водночас також мати пріоритети Христа Ісуса: *«Шукайте перше Царство Боже та його справедливість...»* (Мт.6:33). Пріоритетним завданням Ісуса було встановити Царство Боже, яке є Царством справедливості, радості й миру у Святому Дусі (Рим.14:17). Це наше завдання і водночас наш виклик.

Як вказує апостол (Фил.2:5) нам потрібно старатися плекати і виховувати ті самі думки, емоції, спосіб бачення людей, ставлення до справ Отця, своєї місії, подібно до тих, які були в Ісуса. Часто почуття недооцінюються або придушуються, будучи ані добрими, ані поганими. Від нас залежить – як ми керуємо ними. Якщо Христос Ісус – наш взірець, то можемо бути впевненими, що вони будуть служити для збудування нашої особи, для добра оточуючих. Щоб досягти рівня Ісуса Христа, навіть у своїх внутрішніх почуваннях, потрібно бути з'єднаними гілками із виноградною лозою, щоб брати участь у її житті: *«Я виноградина, ви – гілки. Хто перебуває в мені, а я в ньому, – той плід приносить щедро. Без мене ви ж нічого чинити не зможете»*. (Йо.15:4). Тому дуже добре читати псалми: бо тоді ми є з'єднані зі Словом Божим і також переживаємо в повноті усю палітру людських емоцій псалмопівця, а саме: плач і нарікання, радість і веселість, смерть і життя).

Ісус довершив наше спасіння дві тисячі років тому за тисячі кілометрів звідси. Церква є немов з'єднувачем, який поєднує нас із померлим і воскреслим Ісусом, а плоди Його відкуплення присутні і дієві у світі завдяки її служінню. Ті, що навернулись у той ранок П'ятдесятниці і отримали Святого Духа Обітниці, об'єднались у спільноту, бо це був єдиний спосіб, щоб витривати у новому житті: *«Вони постійно перебували в апостольській науці та єдності, на ламанні хліба й молитвах»* (Ді.2:42). Християнська спільнота – це середовище, у якому ми свідчимо світові, що Бог пролив Свою любов у наші серця із різноманітністю дарів і служінь, «для збудування Христового

Благовість спасіння

Тіла, доки ми всі не дійдемо до єдності в вірі і цілковитого спізнання Сина Божого, до завершеності мужа, до міри повного зросту повноти Христа». (пор.Еф.4:12-13).

Пам'ятаймо: при вході у Царство Боже Господь нас запитає: «А де брат твій Авель?». Що ми Йому відповімо? Чи скажемо, що не знаємо, що не є сторожем брата свого? Перед лицем Христа ми не зможемо збрехати і світло висвітлить усі наші потаємні діла, всі темні закутки нашої душі стануть явними. Тому чи зможемо ми увійти і жити у Божому Царстві коли не зможемо відповісти на запитання: «А де твій чоловік?», «Де твої діти?», «Де твоя дружина?» Врешті, а де ж вороги твої і що ти зробив для їх спасіння? Тому подбаймо, щоби почути інші слова, а саме: *«прийдіть, благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від створення світу»* (Мт.25:34).

Зберігайте Слово Боже в серцях ваших, бо від повноти серця уста промовляють (пор.Мт.12:34), і тоді воно дасть плід і ви зможете сповістити блага Слово світові.

Ще молимося Тобі, Господи, згадай святу Твою соборну й апостольську Церкву, що від кінців і аж до кінців всесвіту, і умиротвори її, яку Ти набув чесною Кров'ю Христа Твого, і храм цей святий утверди аж до кінця віку.

Пресвята Богородиця – Мати Церкви

Мета – привести до усвідомлення того, що через Богородицю Христос входить у світ і саме Вона допомагає кожному вірянину прийти до Нього

Щороку у нашій традиції ми молимося Молебень до Пресвятої Богородиці, і цей чудовий текст, над яким сьогодні будемо роздумувати, такий близький і знайомий, нам дозволить зрозуміти, ким є Пречиста Діва Марія і її стосунок до Бога. В Благовіщенні Пресвятої Богородиці вперше ми читаємо про Святого Духа, а вдруге при зустрічі з Єлизаветою, яка сповнилася Святим Духом, і воскликнула і звістила Христа.

Марія прийняла Благу Вість від ангела. Від цього моменту вона несе в Собі Божественне Слово. Без найменшої затримки Вона пускається в дорогу. Це заклик до кожного з нас, як ми повинні наповнюватися Словом Божим (пор. Євр.4:12). Марія реагує на Слово відразу, швидко встала й пішла, не вагається, не пішла з кимось радитися. А як ми реагуємо на Слово, звернене до нас, чи коли читаємо, чи слухаємо у храмі? Чи ми спішимо здійснити в нашому житті почуте Слово?

39. Тими днями Марія, зібравшись, пустилася швидко в дорогу

Як пише євангеліст Лука, що Вона з поспіхом вирушила в дорогу. У Неї навіть думки не було, щоб спочатку пересвідчитися в істинності явленого їй знаку. Вона підкоряється без жодних вагань, відповідаючи на делікатне запрошення, з яким звернувся до Неї ангел: «Ось Єлизавета, твоя родичка, що є неплідна, зачала в старості сина» (пор. Лк.1:36). Марія розуміє суть цих слів: Вона знає, що лише одна душа в світі спроможна розділити

Її радість, тільки одне серце здатне її вмістити. Тому Вона повинна принести Єлисаветі Благую Вість, що Господь навідався до Свого народу. Несучи Бога в Собі, Марія випромінює неймовірну радість, і оскільки ця радість переповняє її, Вона усвідомлює Свою особливу місію. Можна сказати, що Вона є першою Благовісницею. А чи ми спішимо, вчасно і невчасно, поділитися досвідом нашої віри з нашими ближніми? Чи уміємо і головне, чи бажаємо розділити радість життя в Христі?

в гірську околицю, в місто Юди.

Марія встає. Євангеліст Лука вживає тут слово, яке перекладається також як «постати», чи «воскреснути», і не дарма, бо нове життя наповнює її, в Ній відбулося цілковите оновлення. Марія пустилася в дорогу гірським шляхом, місцями усамітнення, щоби побути на самоті ближче до Бога, в місто Юди. Восходження на гору – є не тільки зовнішнім. Так, як Мойсей колись говорив з Предвічним на Синаї, як Ілля, зустрівши Бога на горі Хорив, як Ісус преобразився на горі Тавор, Марія пускається в духовне паломництво, що виражає історію ізраїльського народу. А чи ми творимо пам'ять про нашу зустріч з любов'ю Бога, з воскреслим Христом? Чи пам'ятаємо наших рідних які передали нам дар життя у вірі?

40. Увійшла вона в дім Захарії і привітала Єлисавету.

З одного боку Марія наближається, а з другого – Єлизавета зустрічає. Радісна зустріч і вітання. Вони обидві матері милістю Божою, кожна по-своєму. В них зустрічаються два світи, Старий і Новий Завіти. При їхній зустрічі немовлята в лонах своїх матерів першими впізнають один одного. Імена трьох осіб нагадують нам тайну цієї зустрічі. Єлизавета означає «Бог поклявся», а Захарія перекладається, як «Господь згадав». Їхнього сина називатимуть Іван, тобто «Бог є милосердя». Тим сказано, що коли Бог згадує Свою обітницю, Він дарує народу Своє милосердя. Весь Старий Завіт зосереджений в тих трьох іменах: Поклявся, Згадав, Милосердя. Марія не просто приходиться у дім, а через Марію починається новий союз Бога з людиною, який проповідував Ісаїя: «Оце ж Сам Господь дасть

вам знак: Ось Дівиця зачала, і породить сина і дасть йому ім'я Еммануїл» (Іс.7:14). Присутність у Марії нового життя стає віднині джерелом радості для тих хто її визнає, воно змушує здригнутися від радості, затанцювати немовля Іван в лоні своєї матері, як колись ликував Давид при переносі ковчегу Завіту в Єрусалим (пор.2Цар.6:14-21). І тепер Марія – Ковчег Нового Завіту приходять в Юдею, і залишок убогих Ізраїлю ликує, що Бог навідався до Свого народу. Вона Новий Кивот, вмістилище Бога.

41. і Єлисавета сповнилася Святим Духом 42. і викликала голосом сильним: «Благословенна ти між жінками й благословен плід лона твого. 43. І звідкіля мені це, що прийшла до мене мати Господа мого? 44. Ось бо, як голос твого привітання залунав у моїх вухах, дитина з радості здригнулась у моїм лоні. 45. Щаслива та, що повірила, бо здійсниться сказане їй від Господа.»

Тайна цих відвідин повторюється щоразу коли людина в молитві чує і впізнає в собі присутність Божу і в радісному трепеті відчуває погляд Самого Бога. Так і сьогодні невіста Церква, яка постійно несе людям Христа і через неї Він промовляє до тих, хто Його слухає. Чиє вухо сьогодні почує Радісну Вістку (Добру Новину), в кого возрадується серце, хто прийме як дитина Благую Вість? Хто сповниться Духом Святим і промовить: «Благословенна Ти!» Так і Єлисавета уважна на присутність Бога, ісповідує віру самої Марії: «Блаженна та, що повірила!». Бог завжди приходять до нас через інших, через їхню віру. Проте всяка молитва до Марії негайно направляється до Бога, з тою силою, з якою обезсилене гріхом людство вже не спроможне молитися. Як м'ячик, який мале дитя кидає матері, щоб вона замість нього докинула до цілі, так всяка молитва через Марію може досягти серця Бога. Молитися з Марією і через Неї – це додати сили нашим слабким молитвам.

46. І мовила Марія: «Величає душа моя Господа 47. і дух мій радіє в Бозі, Спасі моїм,

Дух же радіє і ликує в Бозі, повністю перебуває в Бозі, Він частина Його. Святий Дух перебуває в Марії, і тому дух Марії

«возрадувався в Бозі». Душа Марії прославляє Бога, визнає Його Своїм Господом, а Себе Його слугою і схиляється перед Ним. Дух же ликує, визнає божественність Того, в якому Сам перебуває, і називає Його «Спасителем своїм».

48. бо він зглянувся на покору слугині своїї; ось бо віднині убожатимуть мене всі роди.

Марія не коментує, не хвалиться, а відразу хвалу підносить до Господа. Марія не задумується про Свою достойність, а прославляє Бога і возрадувалася тим, що Великий споглянув на її покору. Слова «покора», «смирення» («humilitas») в латинській мові походить від кореня «humus», земля. Бути покірним і смиренным – значить визнати, що ти істота, яка вийшла із землі, не більше того, але і не менше: *«Тоді Господь Бог утворив чоловіка із земного порошу та вдихнув йому в ніздрі віддих життя, і чоловік став живою істотою»* (Бут.2:7). Визнання своєї мізерності перед Богом чинить її цілковито відкритою Богу і здатною служити, удостоєною служити. Зануритися в молитву – це дати наповнити себе радістю Божественної присутності, що відвідує наш дух. Бути перед поглядом Бога – хіба не в цьому заховано весь смисл молитви? Не намагатися побачити Того, Кого «ніяке око не може бачити», а відчути себе під Його поглядом, який дивиться на нас, щоби відкрити в Ньому безконечну ніжність до людини... Людина, що молиться перед іконою, не стільки дивиться на неї, скільки сама перебуває під її поглядом. Людина живе лише тому, що Бог невпинно споглядає за нею з любов'ю: *«До тебе я підношу мої очі, до тебе, що живеш на небі. Як очі слуг на руки свого пана і як очі слугині – на руки своєї господині, так очі наші дивляться на Господа, Бога нашого поки не змилосердиться над нами»* (Пс.122:1).

Віднині убожатимуть її всі роди, тобто визнаватимуть блаженною, радітимуть тим, що Марія несе в Собі, і стануть співучасниками її радості і повноти. Марія знає: все, що стається з Нею, – це не для Неї, а лише через Неї. Вона – шлях Бога до людей, «канал» благодаті. Марія є образом Церкви, Вона вся Церква, Та, що в Бозі, возлюблена від початку світу. В цю мить

тільки вона знає і несе в Собі Спасителя всього людства, тому Вона перша віруюча, Народ Божий в самому його принципі. Вона зародок багатьох, як Авраам – батько віруючих, а Єва – матір усіх, хто живе.

Марія не лише та, що повірила, Вона також та, яка веде до *віри*: в Кані віра зародилася, коли Христос «явив Свою Славу», і учні увірували у Нього. Віра присутня в Марії і виявляється в її делікатному розпорядженні, яке Марія віддає слугам: «все, що він вам скаже, зробіть». Таким чином Новий Завіт виявляє себе під час чудесного шлюбу, що поклав початок тайні Відкуплення. Марія – мати віри і віруючих. Це по Її вірі Син народжує в Кані учнів Нового Завіту, Вона – Мати Церкви. Марія завжди дуже спостережлива, коли до Неї звертаються або ж запрошують, як і в Кані, де Вона по-материнськи зауважила, що закінчується вино у часі весілля молодих і на Її прохання Христос перемінює принесену воду в такій кількості, що має вистачити не тільки на весілля, а й на все подружнє життя людини.

Христос і Марія можуть дуже добре зрозуміти людину лише тому, що гріх не зачепив Їхньої здатності розуміти іншого. Марія стала Матір'ю Церкви, оскільки вона стала здатна до досконалих стосунків із Богом і кожною людиною. Марія знає, що Вона вже спасенна наперед Своїм Сином, і перша оспівує спасіння. Душа Марії прославляє Бога і визнає Його Своїм Господом, а Себе слугою.

На Голгофі із хреста Господь каже Іванові: «*ось матір твоя*». І як по тілу ми нащадки Єви, матері всіх, хто живе, так і Пресвята Богородиця стала матір'ю Церкви і всіх віруючих. І Вона прийнята на небо з тілом, над якою вже смерть не володіє, як і над Її Сином – Христом, хоча Він смертю смерть подолав і тим, що в гробах, життя дарував. Марія із вічності служить нам провідницею, а вночі – першою зіркою до дверей Божого Царства, Сина Свого і Господа нашого Ісуса Христа. Вона перша із преображених людей у плоті, яка перебуває з тілом у небі. У день П'ятидесятниці, Марія, вже знала Святого Духа на відміну від апостолів, які лишень очікували Святого Духа, Утішителя, бо вже перша пережила зустріч з Його Особою, з Особою Отця

Благовість спасіння

(Сила Всевишнього), коли зачала Христа у Своєму лоні. Тому вона в світлиці разом з апостолами як Мати Церкви, очікувала одкровення дітей Божих, Її власних дітей – нас. Вона нова Єва, що розчавила голову давньому змієві, тобто дияволу. *«Непереможній Владарці, на честь перемоги ми, врятовані від лиха, благодатні пісні випусуємо Тобі, раби Твої, Богородице. А Ти, що маєш силу нездоланну, від усяких нас бід охорони, щоб звати Тобі: Радуйся, Невісто неневісна!»*

Сьогодні і ми в день празника П'ятидесятниці, зібрані у нашому храмі просимо разом з Марією, щоб Дух Святий зійшов і відновив усе наше життя, відновив і збільшив Його плоди й дари дані нам у тайні Миропомазання, для служіння в нашій сім'ї, парафіяльній спільноті для поширення Царства Божого.

Програма перед'євангелізації неохрещених осіб «Дорога і ключ»

(Автори: п. Андрій Шкраб'юк, ієрей Роман Терлецький)

Вступ **Пояснення для проповідника (катехита)**

Ситуація, в якій перебуває сучасне християнство і Церква в Україні, на відміну від 90-х років ХХ століття є, мабуть, критичною. Ейфорія, що була тісно пов'язана зі здобуттям незалежності, проминула. Вже недостатньо побудувати храм і чекати, коли хто до нього хтось прийде і захоче послухати про Бога. Тих, що приходять, є вражаюча меншість, і серед них переважають особи середнього і старшого віку. Наприклад, на Йорданські душпастирські відвідини з великого п'ятипід'їзного будинку (100 квартир), розташованого поблизу нашого храму, записалися мешканці з 5-ти квартир. І це не тому, що його мешканці є здебільшого іншого віросповідання чи ходять до іншого храму, а найімовірніше тому, що вони не ходять до жодного храму, хіба що двічі на рік – на Різдво і на Великдень, або й тільки на Великдень (у Велику суботу – посвятити паску). Нам, звичайно, потрібно тішитися тими, які приходять до храму щонеділі, але й потрібно сумувати і потурбуватися про тих, хто до нього з різних причин не приходить. Можна побудувати

більший храм, щоб було місце для більшої кількості осіб, або почати працю над залученням до церковного життя більшої кількості осіб і, наприклад, збільшити кількість недільних Богослужінь. Наші храми стали оазами, острівцями порятунку, а також місійними станицями, з яких потрібно виходити і шукати людей, а не чекати коли, вони прийдуть до нас. По суті, довкола нас, як і в перші століття християнства, є поганський світ. І не лише на Сході, а й на Заході України.

Як ви, мабуть, знаєте, є два напрями душпастирської праці: євангелізація (керигма) і катехизація. Катехизація – це навчання правд християнської віри дітей, молоді та дорослих, які приходять до храму. Вона спрямована насамперед до розуму людини. Євангелізація, побудована на керигмі, – прямому звіщанні Євангелія через проголошення 5-ти головних духовних правд (Божа любов, гріх, спасіння в Ісусі Христі, віра й навернення, Ісус – Господь), спрямована передусім до серця людини. Євангелізація передує катехизації, до неї провадить.

Проте навіть євангелізація (керигма), як і катехизація, використовує біблійно-богословську мову, що часто є чужою й незрозумілою (на їхню думку, далекою від реальності та їхнього щоденного життя) для вух наших сучасників, особливо тих, що до храму не приходять. Такі поняття, як *благодать, гріх, спасіння, воскресіння, вічне життя* і т.д. не одразу може сприйняти сучасна, особливо молода людина. Це наче учня молодших класів навчати астрономії – вищих матерій. Спочатку потрібно приготувати підґрунтя для сприйняття. Назвімо це **перед'євангелізацією**.

Ця програма є спробою такого приготування. Її особливістю є насамперед представлення дійсності, яка є спільною і для віруючих, і для ще (чи вже) не віруючих, що не потребує особливих термінів і лежить наче на поверхні. Дуже помічним є використання прикладів з людської культури й мистецтва, якими людина пробує пізнати духовний і матеріальний світ і які відкривають її на вищі речі, понадматеріальні.

Залежно від того, до якої аудиторії буде промовляти євангелізатор, такі засоби і має вжити. Якщо для слухачів Святе

Письмо є вже певним авторитетом, на який можна опертися і покликатися – доречно вживати з нього цитати. Якщо ж слухачами будуть люди необізнані, то цитування Святого Письма слід відкласти до часу коли воно стане цінністю, щоб не було зворотної реакції. Пізніше, коли така особа буде слухати богословську мову та Слово Боже, то зрозуміє, що вона вже чула про це раніше, але в іншій формі (як каже апостол Павло – «грудне молоко»), і тоді легше сприйме «важку їжу», на яку вже потрібно «мати зуби».

Як приклад такого підходу є проповідь апостола Павла в Ареопагу в Афінах (Ді.17:16-34). Дехто з авторів (зокрема Хосе Прадо Флорес у книзі «7 поразок Павла») зачисляє це до його поразок, адже він почав не з прямого звіщання Ісуса Христа, а з грецької філософії. Але на нашу думку це була не зовсім поразка, а правильна оцінка ситуації. Адже, як твердить о. Олександр Мень у праці «Історія релігії», Бог готував поганський (греко-римський) світ до прийняття Євангелія через античну філософію, в якій виявлялася правда про Бога як Абсолют і Творця, про невічний і сотворений світ, про людину як духовно-матеріальну істоту і т. д. Це було підґрунтя, на яке пізніше було посіяне Слово і Воно дало плоди. Якби його не було, хтозна чи набуло б сьогодні християнство такого розмаху у світі. І, можливо, відкинення підходу, який застосовував єзуїт італієць Маттео Річчі у Китаї, – євангелізація культури – перешкодило Китаю стати найбільшою католицькою країною світу і дало змогу буддистській (поганській) філософії його поглинути.

В основі цієї програми по суті лежить керигма, але вона не є явною, як у прямій євангелізації. Вона наче чекає моменту, щоб виявитися. Кожну з цих тем можна презентувати там, де пряме проповідування Божого Слова не буде сприйматися або, на жаль, є небажаним, наприклад у молодших, середніх та вищих навчальних закладах, чи під час світських заходів, з нагоди певних державних свят чи урочистостей. Тобто їх можна вкласти у промову чи коротке слово, сказане навіть не обов'язково духовною чи богопосвяченою особою, а мирянами, які мають можливість доступу до тих верств населення (слухачів), яке

недоступне духовенству. Це теж дає можливість уникнути сектантського підходу – своєрідного «духовного тероризму» або маніпулятивного підходу мережевого маркетингу, в якому слухач сприймається як потенційний клієнт, і метою є продати йому наш продукт, «підсадити» його наші продукти, щоб не уявляв без них свого життя.

Можна сказати, що це здається більш «томістичний» підхід до справи (від світу сотвореного до Творця), а не східний (пізнати Творця щоб пізнати Його творіння), але це лише на перший погляд. Адже східнохристиянське світобачення завжди містило в собі людське світосприйняття, в якому задіяні всі органи чуття, культура і мистецтво.

План

1. Дорога і ключ.
2. Усвідомлене самопізнання.
3. Тисячі стосунків.
4. Улюблений/-на.
5. Роздвоєння.
6. Нерозлучні розлучники. Пошкоджений глечик.
7. Зітхання всесвіту.
8. Примиритель.
9. Нетлінна матерія.
10. Дріжджі воскресіння.
11. Наречений і наречена.
12. Божі співробітники.
13. Дар Духа.

Саме такий порядок тем показує нам шлях, який проходить людина до Бога: від зустрічі з собою через зустріч із навколишнім світом.

Любов Бога і Отця

1. Дорога і ключ

Мета – показати, що наше життя – це подорож, яка має свій початок і мету, і лише в такому розумінні можна досягнути його сенсу. Адже коли людина зупиняється і прагне осісти на якомусь місці, «спочити на лаврах» і плутає засоби з якоюсь метою, то одразу втрачає сенс життя.

(Звучить «Пісня про рушник». По можливості, цей куплет співає сам проповідник, щоб зацікавити, звернути увагу слухачів. В його руках – вишитий рушник).

«Рідна мати моя, Ти ночей недоспала,
Ти водила мене у поля край села.

І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
і рушник вишиваний на щастя, на долю дала».

У кожному українському домі є вишитий рушник, про який так гарно співається у цій пісні, що стала вже народною. Сьогодні саме він допоможе нам роздумати над чимось дуже близьким кожному з нас, що об'єднує усіх людей.

На що він схожий? На стежку, дорогу, а дорога, своєю чергою, є символом життя, адже кожен з нас щодня проходить певний шлях: від дому на роботу чи навчання; ми ставимо перед собою якесь завдання і плануємо, як його, крок за кроком, виконати. Це може бути завдання на один день, місяць, а може, і на все життя.

Як бачите, рушник, з одного боку, має свій початок і кінець, як і наше життя, а з другого боку, він наче вказує, що є частиною чогось більшого, що життя почалося не тут і завершиться не тут. Отже, кожна земна дорога, мандрівка десь виявляє правду про те, що на цій землі ми лише тимчасово, як мандрівники, і прямуємо, щоб досягнути мету свого життя. Але важливим є не лише кінцевий пункт призначення. Надзвичайно важливою і

цінною є сама дорога. Дуже часто ми не цінуємо теперішнього часу, тут і тепер, але занадто зосереджуємося або на минулому, або на майбутньому. Наприклад, наречені можуть думати, аби пошвидше одружитися, вагітна жінка, щоб нарешті вже народити, а потім, щоб уже дитина ходила, говорила, пішла в садок чи в школу, в університет і т.д. а насправді важливим є сам хід життя, який нас навчає, загартовує.

Цю дорогу можна порівняти з грою-квестом: потрібно поступово відгадувати ключові слова, щоб укінці відгадати головне питання – ключ до наступного етапу. Якщо не зберуться всі слова-ключі, то вкінці буде неможливо відгадати головне завдання. Отак і в нашому житті: кожний етап є важливим і цінним і все становить якусь цілісність.

Погляньмо ще раз на рушник. Він складається з певних знаків, геометричних, рослинних. Для когось це просто симетрія, що радує око, а хтось побачить у них щось більше – символічне письмо, мову без слів, яку потрібно прочитати.

У книзі відомого французького письменника Жюль Верна «Діти капітана Гранта» є персонаж ученого Паганеля, який спочатку пізнавав світ, лише сидючи в своєму кабінеті, за письмовим столом, але коли вирушив у дорогу, щоб допомогти дітям знайти свого батька-капітана, що був на безлюдному острові, тоді його життя здобуло своє значення. Отак і ми не сидімо на дивані, бо змарнуємо своє життя, а щодня вирушаймо в дорогу у світ, щоб пізнати його, відкрити його таємницю, а передусім свою таємницю: хто ми є й куди йдемо!

Біблійно-богословська основа: образ вибраного народу, який є в дорозі з єгипетської неволі до Обіцяної землі. В цій дорозі Бог турбується про Свій народ, про всі його потреби. Завданням Божого народу є відкривати знаки Його присутності посеред шляху і не збитися з нього. Ісус Христос є теж постійно в дорозі до Єрусалима і запрошує учнів іти за Ним.

Святе Письмо: Втор.2:7, Муд.19:5, Вих.40:38, Мт.16:9, Лк.11:52.

2. Усвідомлене самопізнання

Мета теми – допомогти усвідомити, що кожен з нас є частиною великого роду, що ми маємо коріння і потрібно знайти відповідь на запитання, хто я? звідки? якого я роду? Тобто маємо відчувати себе частиною чогось великого, але разом з тим і неповторною особистістю.

«І покажем, що ми, браття, козацького роду». Де ми чули ці слова? Звісно, в нашому Національному Гімні. Чому так важливо знати, чийого ми роду? Це допоможе нам зрозуміти, хто ми є.

Ще донедавна у наших школах навчали, що згідно з теорією Дарвіна людина походить від людиноподібної мавпи. Так, звичайно, людина є частиною природи і має багато спільного з тваринами (інстинкти), але вона є неповторною, вищою над цим матеріальним світом. Голод і спрагу, які кожен з нас носить у собі, неможливо заїсти та запити матеріальними їжею й напоями. Тому що цей голод і спрага є духовними, і вони вказують на те, що в нас є духовне «я», яке робить нас неповторними і надзвичайно цінними.

В усвідомленні цієї цінності та неповторності багато в чому залежить наше життя. Бо якщо я не знаю, хто я і куди йду, то починаю губитися. Уявіть собі дитину, яка не знає свого прізвища, імені та побатькові, не вивчила домашньої адреси і раптом загубилася у великому торговому центрі. Вона просить про допомогу, але їй важко допомогти знайти рідних та дорогу додому. Щось подібне до цього може статися з нами, якщо не будемо знати правди про себе. І тоді прийдуть страх, тривога, депресія, самотність.

У казці шведської дитячої письменниці Астрід Ліндгрєн «Міо, мій Міо» розповідається про хлопчика сироту, який живе у родичів, терпить великі труднощі, знущання з боку опікунів. Але одного дня він отримує листа, в якому написано, що насправді він є сином короля, який давно шукає його. І це перемінило його життя, його світ.

Це правда, що ніхто з нас не обирав собі родину, де і коли мав народитися. Для когось це є виявом певної несправедливості, що одні прийшли у світ в багатій сім'ї, яка дає можливість їм розвиватися, а хтось – у бідній. Деколи підлітки або молоді люди нарікають, чому, наприклад, народилися не в багатій Америці, а в бідній Україні. Потрібно розкрити цінність та неповторність того життя, яке є.

Можливо, хтось із нас часто чув слова, які принижували, топтали нашу гідність чи заперечували її. І це не була правда про нас. Правдою були і є слова, що нас будують, підносять на душі, піднімають із занепаду й додають сил, щоб подолати життєві перешкоди. Звичайно, жоден з нас не є без вад і помилок. Часто ми самі, спричиняємо собі проблеми, але поруч з працею над їх розв'язанням, – пізнавши правду про себе, відкривши свій потенціал, маємо розвивати свої чесноти й здібності.

То якого ми роду? «Козацького», співаємо в гімні. Що це означає? (питання до слухачів). Які риси, притаманні козакам, нам потрібно плекати і розвивати? Можливі відповіді: мужність, шляхетність, братерство, повага до старших і до матерів, вірність слову, працьовитість і ретельність, свободолюбивість, любов до рідної землі, працьовитість. Перелік можна продовжувати...

А хто вперше в Європі і в світі (?) написав демократичну Конституцію? Та ж наш гетьман Пилип Орлик.

Нам не можна забувати свого роду, коріння, щоб могли сьогодні будувати своє майбутнє. Як свого часу Папа Іван Павло II, якого ми вітали на нашій землі у 2000 році, сказав чудові слова: «Ми маємо нашим дітям дати дві цінності: коріння та крила»!

Біблійно-богословська основа: правда про себе (чия я дитина, син/дочка), прийняття себе є добрим фундаментом для побудови життя. Свого часу юдеї вважали Ісуса просто сином теслі й не могли зрозуміти, звідки в Нього така мудрість, не могли прийняти, що Він зійшов з Неба.

Святе Письмо: Мт.13:55; Йо.6:42; Лк.2:49

3. Тисячі стосунків

Мета теми – допомогти слухачам усвідомити, що найважливішою потребою людини є любити і бути любленою, мати стосунки з іншими людьми. І цю потребу неможливо заповнити чимось іншим (заїсти чи запити).

Свого часу німецький філософ атеїст Фрідріх Фейєрбах мимохіть сказав велику духовну правду: «Людина є тим, що їсть». Йшлося про те, що людина, споживаючи їжу тваринного світу, є частиною матеріального світу. Спробуймо ці його слова пояснити інакше. Людина, на відміну від рослин і тварин, є особою. І хоча ми часто називаємо домашніх тварин іменами, навіть людськими, це не робить їх особами. Також часто у казках тварини мають людські риси, таким чином ми пробуємо показати дітям, з якими вадами слід боротися, а над якими чеснотами працювати й розвивати. Яку казку знають усі українські діти? Варіанти: «Ріпка», «Курочка Ряба»... Але, мабуть, найбільш відомою є казка «Колобок». Може, вона комусь здається дуже примітивною чи навіть без сенсу, але насправді в ній заховано глибокий зміст. Не вірите?

Хто такий Колобок? Це круглий, схожий на м'яч, хлібопекарський виріб. Дідусь попросив свою дружину спекти Колобок, бо не було що їсти. Тобто дідусь і бабуся були голодні і тому спекли Колобка. Отже, його покликання є бути з'їденим, втамувати голод. Але він втікає від свого покликання. Як бачимо, всі звірі, яких він зустрів, знають про мету його життя і теж хочуть його з'їсти, і, нарешті, це стається, бо від себе самого не втечеш.

Сьогодні у світі існує голод сильніший, ніж фізичний. Це голод за любов'ю, увагою, за прийняттям, за справжнім спілкуванням. Людина хоче цей голод втамувати, часто через замітники (наприклад, через віртуальний світ), але не може. Чи може розмова через Скайп з мамою чи татом, які далеко на чужині, замінити їхню живу присутність? Або е-майл – справжній лист, написаний рукою на папері? Мабуть що ні, але принаймні може бути запрошенням до глибшого спілкування.

Ми потребуємо правдивих стосунків з іншими, які дають нам та оточуючим почуття потрібності, прийняття, наповнюють нас іншими, як їжею. Правдиві стосунки створюють єдність – ми стаємо, по суті, з тими, з ким творимо взаємини, одним цілим. Це теж стосується і поганих стосунків, які принижують людину, спричиняють її деградацію. Це чудово видно з поганого ставлення до природи, коли відбувається не взаємодарування, а споживацтво і використання. На відміну від людини, природа не має свідомості, тому людина має, як особа, відповідально ставитися до інших і до навколишнього світу.

Біблійно-богословська основа: Ісус говорить про дві найбільші заповіді – любити Бога і ближнього, як самого себе. Тобто в природу людини вписано міжособистісні стосунки, будування їх. Правдиві стосунки підносять людину, будують, а нещирі стосунки спустошують. З Богом можливі взаємини тому що Він є спільнотою Осіб, Трійцею, яка внутрішньо є повнотою Любові. Оскільки людина сотворена на образ і подобу Божу, і тому також є особою, вона покликана у цьому наслідувати Бога.

Святе Письмо: Мт.22:37-40; Лк.11:1-4.

4. Улюблений син (дочка)

Мета теми – піднести почуття гідності та вартості в слухачів, позбутися приниження (самоприниження), показати надзвичайну цінність того, що вони є. Що їхня цінність і гідність не залежить від того, ким вони є, де народилися і який статус мають у суспільстві, а це впливає з самого факту їхнього неповторного життя. Тут важливий принцип, який сформулював Григорій Сковорода, «нерівної рівності» – коли кожен отримує від Бога стільки любові, скільки може прийняти.

Що у вас асоціюється зі словом «улюблений»? (Відповіді слухачів...) Це хтось (або щось), виділений увагою з-поміж інших. Наприклад, улюблений співак чи актор, улюблене вбрання.

Кожна дитина прагне почуватися улюбленою в своїх батьків, кожний учень хоче достатньої уваги від вчителів, і діти ображаються, коли когось з їхніх братів/сестер люблять більше, ніж їх, або вчитель особливо виділяє когось із їхніх однокласників.

Уявіть ситуацію: ви прийшли на концерт відомого і дуже шанованого співака чи групи й тут посеред концерту соліст каже у мікрофон: «Дорогі мої. Я тішуся, що вас так багато зібралось сьогодні на цьому стадіоні. А ось цю пісню я хочу подарувати своєму дуже доброму другові, що є між вами». І тут він називає ваше ім'я та прізвище. На вас спрямоване світло прожектора, і у вашому серці – велика радість, що ви вже не є частиною сірої маси і саме для вас звучить ваша улюблена пісня, виконана улюбленим співаком. Це було б, мабуть, одним з найкращих пережитих моментів у вашому житті.

Слово «улюблений», на жаль, хтось із вас може сприймати негативно, як якесь виокремлення когось з-поміж інших, що цих, інших, наче принижує і робить менш вартісними. Тож запрошую вас сприйняти це поняття у позитивному значенні і спробувати бути улюбленим.

У передмові до книги одного викладача, його колишня студентка розповідає про свого професора дивовижну річ.

Студентів у нього було багато, на його лекції приходило багато слухачів, аж сиділи на сходинках і стояли в дверях. І всіх своїх студентів він знав не лише на ім'я, а й пам'ятав деталі з їхнього життя, навіть якщо розмовляв з ними лише раз. Коли хтось приходив до нього на розмову чи за порадою, то він умів всю свою увагу скерувати на відвідувача. І складалося враження, що в цей момент для цього педагога не існує нікого і нічого, окрім його гостя. Кожен почувався його улюбленим студентом.

З другого боку, щоб почуватися улюбленим, слід так само ставитися до тих, хто поруч, вчитися якісно і повноцінно приділяти їм час і свою увагу, промовляти до них словами, що викликають почуття потрібності. Одного разу вчителька перевіряла твори учнів і один з них зворушив її до сліз. Її чоловік побачив це і запитав, що сталося. Вона дала йому прочитати твір, у якому хлопчик просив Бога, щоб перетворив його на телевізор, адже в його домі телевізору приділяли найбільше часу та уваги, він був центральним в цій родині. Хлопчик щиро заздрило телевізору в цьому плані. Коли чоловік зворушено ствердив, що прагнення цього учня є цілком виправдані, то почув від своєї дружини гірку правду: «Цей твір написав наш син».

Бути улюбленим – вписано в нашу людську природу і є одним із головних потреб людини від зачаття і народження аж до смерті. Недарма залишені батьками новонароджені в дитячому будинку швидко перестають плакати-кликати маму, вони звикають до того, що у няні-виховательки не має часу, аби їх колисати і заспокоювати.

Біблійно-богословська основа: у Святій Євхаристії кожен причасник, приймаючи Тіло і Кров Ісуса Христа, приймає цілого Господа, а не частинку Його. І скільки б не було у цілому світі причасників одночасно, кожен з них приймає цілого Христа. Кожен є улюблений у Бозі!

Святе Письмо: Мт.17:5; Лк.15:31; Лк.3:22; Бт.37:3-4; Йо.13:23.

Гріх

5. Роздвоєння

Мета теми – допомогти слухачеві усвідомити, що в людині поєдналося дві дійсності – духовна і матеріальна, що вона є духовно-фізичною особою. Що, окрім турботи про фізичне життя, вона неодмінно буде потребувати духовного, і від цього ніяк не можна втекти. Оце духовне начало в людині свідчить про існування духовного світу, понадматеріального.

Як ви гадаєте? Чи знає дитина, яка перебуває в лоні своєї матері, що їй доведеться покинути такий звичний для неї світ під серцем матері? Мабуть що ні. Так, вона відчуває, що існує якийсь інший світ, десь там, ззовні. До неї долинають звуки і голоси. Вона зростає і починає відчувати певний дискомфорт, адже місця залишається дедалі менше, їй важче повертатися, рухатися. Але вона настільки зрослася з цим світом, що, мабуть, не уявляє життя поза ним і те, що їй доведеться його покидати, ходити ногами, дихати легенями, говорити і т.д. Їй добре тут, бо про неї дбає мама.

Дехто може сказати, що ця історія надумана, але, гадаю що ви погодитесь принаймні з її суттю. Дитина в лоні матері наче перебуває на межі двох світів: того, в якому перебуває, і того, до якого покликана. Цей перший є недосконалим, адже в ньому вона не може повноцінно розвинути всі закладені в ній здібності та вмілості і рано чи пізно їй доведеться наче померти – залишити світ, який став для неї рідним, але занадто тісним, щоб могли жити далі.

Зробімо своєрідну аналогію між сказаним вище і ситуацією тих, хто народився, тобто всіх нас. З одного боку, цей світ є для нас чимось рідним та звиклим, ми пристосувалися до життя в ньому. Нас важко чимось здивувати, особливо в час, коли високі технології надзвичайно швидко розвиваються.

Кожна бабуся, навіть у дуже далекому селі, вміє користуватися мобільним телефоном і як ідеться в одному з жартів, навіть в дуже «диких» гуцулів (тобто високо в горах) у садибах є wi-fi. З другого боку, людина якою була, такою й залишилася: вона прагне чогось більшого, вищого, чогось, що перевищує цей матеріальний світ. Вона дивиться на горизонт і розуміє, що поза ним є щось, чого вона не бачить.

Один чоловік в ранньому дитинстві (а було це перед Другою світовою війною) захворів на коклюш і з огляду на брак потрібних ліків перебував як-то кажуть на ложі життя й смерті. Біля нього була мама, яка не знала чим полегшити терпіння і кашель свого дитяти. Наступила клінічна смерть, під час якої він побачив, як наче піднімається вгору, побачив внизу себе, лежачого на ліжку, і плачучу маму, і далі перед собою – яскраве тепле світло, яке не разило очей, і відчуття великої радості та щастя. Зовсім не хотілося йому, щоб це все перестало бути, але потім все зникло, він знову був у своїй кімнаті, швидко почав одужувати і сьогодні йому вже 80. Увесь цей час в його пам'яті живе та подія, і протягом усього життя він старався світло жити тут, аби знову повернутися у те світло назавжди.

Відомий англійський письменник фантаст Герберт Вельс, автор відомого роману про напад марсіан на Землю «Війна світів», яка свого часу здавалася такою правдоподібною, що викликала паніку в радіослухачів, написав невелике оповідання «Двері в стіні» (1911). В ньому розповідається про чоловіка, що від дитинства жив мрією про зустріч із іншим світом, до якого вели двері, за які так хотілося зазирнути. У тому світі, за дверима, забувалося все буденне й сіре, він почувався щасливим і наповненим правдивою дитячою радістю. Але ці двері бачив тільки він, а не дорослі, які були зайняті лише приземними справами.

Оце своєрідне роздвоєння у людині між тим, що є, і тим, до чого вона покликана, що схиляє її стати, з одного боку, наче понад цим матеріальним, а з другого – своє життя перемінити, піднести вгору, надати глибшого сенсу. Наприклад, не просто випити та з'їсти, а влаштувати свято радості. Людина теж

відчуває, що життєві труднощі, хвороби і, зрештою, смерть не дають їй бути в повноті щасливою.

Біблійно-богословська основа: Спасіння, яке приніс Христос, власне, і полягало в тому, щоб спасти цілу людину, з душею і тілом. Для цього Божий Син воплотився, і це є головною правдою віри у християнстві. Бог став людиною, принизив Себе, щоб вознести людину до висот.

Святе Письмо: 1Кор.15:45-50; Проп.1:8; Мт.6:33.

6. Два нерозлучні розлучники. Пошкоджений глечик

Мета теми – усвідомлення слухачем правди про існування зла не тільки у світі, загалом несправедливому і жорстокому, але і всередині в кожній людині. Гріх, який чинить людина свідомо чи несвідомо, спричиняє існування зла. Зло, як і добро, є абстрактними поняттями, бо не існують без особи, яка їх чинить. Людина не може власними силами цілком подолати свою схильність до зла, оцю ваду. Вона потребує Божої помочі.

Чого найбільше боїться кожен з нас? Хтось боїться хвороби, хтось – самотності, у когось є клаустрофобія. Але за цим усім мабуть криється страх перед смертю. Чому вона нас так лякає? Бо: вона може раптово припинити наше життя, нашу життєдіяльність, наші справи і плани; розлучить нас із рідними і близькими; ми не знаємо що буде далі, і ця невідомість нас лякає. Це наче увійти в дуже темне приміщення, і ми не знаємо, що там ховається, чи часом хтось на нас не нападе.

А чи задумувалися ви, чому людина вмирає, що є причиною смерті? Так, є природні причини: старість, хвороба. Але є ще неприродні чи протиприродні: коли людина сама спричиняє собі чи іншій людині смерть через вбивство, війну, ДТП. Чому так стається? Чому, окрім добра, в людині присутнє зло? І це зло є наче другою природою людини, частиною її буття. Звичайно, людина народжується загалом доброю, але з часом у ній починають виявлятися не дуже добрі риси, звички, бунт проти правил і законів. Людина схожа на гарний глечик, у якому є маленька тріщина, дірка, і скільки б у нього не наливав, усе одно буде витікати. Ідеальної та цілком досконалої людини не знайдеш.

Оцю схильність до не завжди добрих вчинків, свідомих чи несвідомих, можемо в підсумку назвати першопричиною смерті, навіть тієї, природної, яку називають: від старості. Бо, поглянувши на дитинство, юність і молодість, можна сказати, що людина призначена не до смерті, а до розвитку, до злету, а не падіння. Вона є для життя, а не для смерті, однак проти своєї волі заражена смертоносним вірусом. Відомий польський

кінорежисер Кшиштоф Зануссі навіть назвав один зі своїх фільмів так: «Життя – смертельна хвороба, що передається статевим шляхом». Деколи в соцмережах з'являється застереження про те, що, перебуваючи в кінотеатрах, потрібно бути уважним, щоб не сісти на голку, заражену ВІЛ-інфекцією, яку хтось із заражених туди міг підкласти, щоб заразити здорових. Можливо, через образи на світ чи як своєрідну помсту здоровим.

Якщо ми з вами не можемо уникнути смерті, то принаймні маємо старатися не заподіяти її іншим і так піклуватися над своїм життям, щоб ця схильність до зла виявлялася у мінімальний спосіб або й взагалі залишалася на рівні неприйнятої думки чи ідеї. Смерть перестане нас так лякати, бо ми перервемо зв'язок між нею і її першопричиною. Вона перестане бути вже просто наслідком чи покаранням.

Біблійно-богословська основа: Глибшому, істинному розумінню терміну «гріх» може допомогти розгляд його етимології. За своїм давньослов'янським походженням слово «**гріх**» має зв'язок з такими словами, як «рішення», «вирішувати» тощо. В давнину «вирішувати» означало – розрубувати навпіл, розколювати, розбивати. Отже, слово «**гріх**» у своїй глибині пов'язується з поняттями: **розкол, розбиття, розбрат, тріщина**. Гріх – це **втрата первісної цілісності, тріщина**, яка, одного разу з'явившись у людині, підштовхує її до нових і нових переступів. Кожна людина живе з цією тріщиною. Через це кожна людина – ослаблена, хистка, не здатна триматися на тій висоті, до якої покликана.

Святе Письмо: Рим.7:17-19.

7. Зітхання всесвіту

Мета теми - усвідомлення слухачем, що не тільки він та його близькі страждають від злих і невідповідальних вчинків, а й природа, в якій людина проживає. Недарма Бог наказує Ноєві у ковчезі спасти не лише його родину, а й увесь створений Ним світ.

Погодьтеся, що однією з найактуальніших проблем світу є екологія. Різні техногенні катастрофи, природні катаклізми свідчать, що людина часто невідповідально ставиться до навколишнього середовища. З другого боку, все, що зв'язане з природою, ми звикли сприймати як щось добре і постійно чуємо заклики повернутися до природи, радо купляємо продукти з позначкою **«еко»**. Чи насправді природа є цілком доброю? Чи вона не потребує перемін?

Якщо уважніше придивитися до світу природи, то чітко побачимо, що ним керує не любов і добро, а інстинкт самозбереження і виживання. Сильніший поїдає слабшого. По суті, зло присутнє в природі, і первісна людина була змушена виборювати собі місце серед світу тварин. Навіть рослини борються між собою за місце під сонцем.

Свого часу видатний український вчений Володимир Вернадський увів поняття «біосфера» та «ноосфера» у природничі науки, вказуючи, що сфера життя на Землі є дуже малою, вразливою і делікатною і що людина на даний момент є визначальною у процесі життя. Власне, ноосфера – це в його баченні має бути такий етап історії життя природи, в якому рушійною силою буде людина та її розум, що має перемінювати світ природи – в позитивному і негативному значеннях. Також він ствердив, що основою боротьби за виживання є боротьба за життєво необхідний газ – кисень, і все прагне його споживати. А сонячне світло є тим джерелом якого прагнуть всі рослини, щоб виробити кисень, що і впливає на їхню будову. Вернадський вказує, що саме кількість цього газу є регулятором кількості живих істот. І всі ми, по суті, є дослівно «дітьми світла» – світла,

без якого не відбувається процес утворення кисню, без якого не можемо жити.

Як бачимо ми залежимо від всесвіту і природи, а природа і вся біосфера залежить від нас. На світанку свого існування людина не була рушійною силою розвитку, а радше своєрідною крихіткою, човником, яким кидає розбурхана стихія. Але у своєму розвитку людина вчилася щораз більше панувати над природою, підкоряти собі, хоча й досі часто трапляються катаклізми, перед якими людина є безсилою, – цунамі, землетруси, повені. Якщо такі катастрофи є природними явищами, то це якось спокійніше сприймається. Якщо ж причиною є людський фактор і безвідповідальне ставлення людини до природи, коли людина ставиться до середовища як споживач, то на це не можна спокійно реагувати. Це зло, від якого страждає насамперед сама людина, її нащадки. І тут особливо відчуються наслідки вчинків кожного з нас. І, як у відомій математичній моделі погоди Едварда Лоренца, яку називають «ефект метелика»: маленьке добро може спричинити велике добро, а маленьке зло, навіть якщо його ніхто не бачить, – велике зло.

Біблійно-богословська основа: відповідальність за довколишній світ, а не тільки споживацький до нього підхід, впливає з любові до Творця, який нам цей світ подарував. Неможливо любити без конкретних учинків любові. Бо любов – це не теорія, а практика. Це засвідчив на хресті Господь Ісус, віддавши за нас Своє життя!

Святе Письмо: Бут.6:19-21; Рим.8:19-22: *Створіння очікує з'явлення синів Божих, бо створіння покорилося марноті не добровільно, але через того, хто скорив його, в надії, що й саме створіння визволиться від неволі тління на волю слави синів Божих. Бо знаємо, що все створіння разом зітхає й разом мучиться аж досі.*

«Створіння очікує з'явлення синів Божих»: світ природи очікує, коли людина нарешті виросте до тієї міри сили, яку дав їй Господь, щоб вона могла привести цей світ до Отця. **«Покорилося марноті не добровільно, але через того, хто скорив його»:** зло,

Благодать Господа нашого Ісуса Христа

8. Примиритель

Мета теми – показати слухачеві потребу в примиренні із собою, з ближніми і з творінням. Але Примирителем є Бог. Він єдиний може поєднати розділені сторони.

Часто чуємо з вуст старшого покоління, що «головне, аби не було війни». Справді для тих, хто пережив війну чи став свідком військових дій – бомбардувань, обстрілів, загиблих, особливо дуже цінним є мир і бажання, щоб ніколи не повторилися жахіття війни.

Проте навіть якщо нема війни у прямому розумінні цього слова, то все одно людство перебуває в постійному стані війни, ворожнечі, яка починається передусім всередині людини. Їй важко бути роздвоєною, розділеною в собі, коли попри добрі бажання та прагнення її щось схиляє до протилежного. Ворожнеча і брак єдності часто відчуваються у наших подружжях, сім'ях, в суспільстві. Егоїзм та самолюбство можуть переважати над любов'ю та самопожертвою.

Нам усім потрібне примирення із собою та з іншими. Це має бути правдивий миротворець, примиритель. Але не такий, що просто стає між конфлікуючими сторонами і розводять їх, щоб не вступали у відкриту боротьбу. Нам потрібний хтось, хто допоможе подолати роз'єднаність та відчуження.

Часто миротворцем стає якесь випробовування, терпіння, що об'єднує колишніх ворогів чи чужинців і наче спонукає їх шукати єдності. В них з'являється спільна мета, і вони, забуваючи про те, що їх відрізняє чи розділяло, починають бачити щось

спільне. Тоді немає часу для сварки чи з'ясування стосунків, бо потрібно разом рятуватися від небезпеки. Уявіть, що кілька людей внаслідок аварії корабля опиняються у рятувальному човні і тепер мають разом шукати порятунку, оскільки тільки спільні зусилля допомагають добратися до безпечної гавані. Можливо, хтось і буде дивитися на іншого як на конкурента, кому також потрібні харчі та вода, але розуміння того, що самому неможливо догребти до берега, змінює вороже ставлення на дружнє.

Отак і ми попри різний стан життя є в одному човні. Простягнімо солідарно руку допомоги тому, хто поряд з нами. Оце звернення погляду із себе на іншого часто допомагає подолати внутрішній розлад. Той, хто працює як волонтер у дитячому будинку або притулку для бездомних чи відвідує інтернати для дітей або літніх людей, чи відділення для онкохворих дітей, бажаючи полегшити їхнє становище, беручи участь у їхньому житті, віднаходить новий сенс власного життя. Він вже не женеться за примарними цілями чи речами, а починає цінувати те, що правдиве.

Особливо в наші часи потрібні справжні герої, тобто ті, що жертвують своїм здоров'ям чи навіть життям заради добра, любові і правди. Такі люди, навіть після своєї смерті, є прикладом і об'єднують інших довкола справжніх цінностей та ідеї моральної переміни світу. Особливо якщо ці герої не з фільму, а реальні, живі, з тіла і костей, такі як ми!

Біблійно-богословська основа: Ісус Христос прийшов примирити нас із Богом і між собою. Адже в Ньому поєднані Божя і людська природа. І коли кажемо: «Христос посеред нас», то свідчимо що між нами вже не може бути ворожнечі, чи заздрості чи ненависті. А коли промовляємо молитву «Отче наш», то визнаємо, що в нас усіх є один Отець, а ми всі його діти!

Святе Письмо: 1с.9:5; 2Кор.5:18-19.

9. Нетлінна матерія

Мета теми – показати цінність і гідність людського тіла, дар тілесності. Що це не є вадою і що завданням людини є не принизити своє тіло чи визволитися з нього, але перемінити його, надати йому гідності.

Як би ми не старалися, все, що матеріальне, з часом перетворюється на порох. Навіть живі істоти з часом втрачають свою красу і зникають з лиця землі. Чим досконалішою і красивішою є жива істота, тим трагічнішим є її кінець і розкладання тіла. Невже вся краса світу існує для того щоб зів'язнути і розкластися? Мабуть, радше для того, щоб рости вгору, розвиватися, квітнути! Філософія розрізняє такі способи існування: є речі та речовини, що просто існують (напр., камінь, пісок, вода), рослини існують і живуть, тварини існують, живуть і відчують, людина існує, живе, відчуває і має свідомість свого існування, є особою. Отже, по суті, людина містить все те, що мають інші буття! Хтось сказав, що в людині є вся таблиця Менделєєва. І людина цю матерію підносить до вищого рівня існування. Вона перемінює світ своєю творчістю і працею. Вона надає матеріальному світу іншої цінності, ніж просто існування. Природа й сама по собі є красивою, але її краса марніє. Головне, щоб людина не заміняла те, що природне, штучним і бутафорним.

Варто тут торкнутися питання здоров'я і турботи про своє тіло. Як каже прислів'я: «В здоровому тілі – здоровий дух». Якщо від стану нашого тіла та всіх життєдіяльних процесів, що в ньому відбуваються, залежить наше життя, то нашим завданням є турбуватися про його стан.

Наше тіло ще більше підкреслює нашу неповторність і унікальність. Як і кожна сніжинка, на наш погляд, є такою самою, як інші, а разом створюють сніжну масу, так і люди багато в чому схожі один на одного, але насправді неповторні. Про це свідчать, зокрема, папілярні лінії на наших пальцях. Саме через тіло ми виявляємо свою любов до ближнього. Наприклад, ми цілуємо

того, кого любимо, в руку, в щоку, в уста. Ми прагнемо бути в люблячих обіймах, і щоб любов не була теоретичною, але її було відчутно і видно. Правда, тіло може нас схилити у бік тваринних інстинктів, де заповнити свій шлунок і отримати задоволення чи жити за рахунок інших. Але людина дуже швидко розуміє, що це не дає їй правдивого щастя, бо перенасичення тіла призводить до страждання, до цивілізаційних хвороб: ожиріння, анорексії, різноманітних залежностей: алкоголізму, наркоманії і т.д.

Отже, тілу як матеріальній частині нас слід віддати належну пошану і, можна сказати, місце, щоб, з одного боку, турбуватися про нього, а з другого боку – не поклонятися йому і не робити «культу тіла». Бо коли ми йому створимо парникові умови, то воно буде хворим, а от коли гартувати його різними труднощами, тоді воно стає витривалим.

Часто людина прагне наче подолати тілесні обмеження, свідомо йдучи на різноманітні, навіть дуже ризиковані або екстремальні, речі: стрибки з дуже високої висоти, вільний політ, перегони. Тим самим, людина хоче доказати, що може більшого. Звичайно, що безпідставно ризикувати своїм життям, наражати його на небезпеку без потреби не добре, а навіть спрямоване проти дару життя.

Біблійно-богословська основа: наш патріарх Йосиф Сліпий, перебуваючи в дуже важких умовах заслання, коли його тіло мало тяжкі випробування, пише чудове послання до своїх вірних під назвою «Великого бажайте». Уявіть людину, яка мала б упасти духом під тягарем страждань, а вона закликає інших прагнути до висот. Кожний з нас мав би завжди ставати наче понад цим земним і матеріальним, при цьому не заперечуючи їхньої правдивої цінності в нашому житті.

Святе Письмо: Пс.15:10; Ді.2:27; Йо.10:10; Рим.6:8-9; 1Кор.15:53-55; 2Кор.5:17.

10. Дріжджі Воскресіння

Мета теми – показати, що прагнення людини продовжити чи зберегти своє життя випливає з покликання людини до життя, а не до смерті. Тому вона має освячувати своє життя, надавати тому, що матеріальне, духовного сенсу. Цим підвести її до розуміння Євхаристії.

Ви хотіли б бути безсмертними?

Людина здавна задумується, як би то не померати, бути безсмертним або принаймні жити довго-довго. У казках ми часто зустрічаємо засоби для задоволення цього бажання: жива або молодильна вода, еліксир молодості чи яйце із голкою, як у Кошці Безсмертного. Дехто хоче створити чи збудувати щось особливе, якийсь шедевр, щоб навіть після своєї смерті про нього пам'ятали покоління. Це може бути витвір мистецтва, наприклад, в архітектурі чи в малярстві чи в музиці. Але все-одно час може знищити пам'ять про це, і часто йому це вдається. Звичайно що варто залишити по собі добрий слід на цій землі, щоб це була не просто рисочка на могильному камені між датою народження і датою смерті.

Як ще можна «продовжити» своє життя або увіковічити його? (питання до слухачів). Відповіді...

Казкові герої, по суті, наділені інтуїцією щодо того, що слід робити для цього. Потрібно приймати і носити в собі те, що не піддається тлінню. Певні сфери нашого життя вже самі по собі є нематеріальними, наприклад, думки, почуття. Вони можуть долати час і простір. І тому ми маємо плекати в собі добрі думки і почуття, щоб надавати нашим матеріальним ділам непроминаючого значення.

В одній сім'ї сталася грандіозна сварка тещею і зятем, що спричинила велику образу з обох сторін. Зять, добре подумавши, зрозумів, що не мав рації в цьому конфлікті і міг вирішити його інакше. Тож він прийшов і вибачився перед мамою своєї дружини. З тієї нагоди купив букет червоних троянд. Мама пробачила своєму зятю і прийняла троянди як вияв його любові

й поваги. Розповідали, що троянди понад місяць не в'янули, що суперечило природі.

Наука свідчить, що у космосі час протікає повільніше і тому коли астронавт після тривалої подорожі повернеться на Землю, то буде майже такого самого віку, як перед польотом, а його родичі будуть вже старими. Цей приклад чудово ілюструє те, що деколи слід відсторонитись від усього земного, піднести голову до неба, поглянути на зорі. Це схоже на дуже відому історію про Маленького Принца, яку написав Антуан де Сент-Екзюпері. Головний герой – хлопчик, який потрапив на Землю зі своєї Планети і дуже прагнув повернутися туди, звідки прийшов. Тож часто дивився в небо на зорі, щоб не втрачати орієнтира. Він теж знав, що єдина можливість туди повернутися – через смерть, коли помирає те, що мусить померти, а залишається жити те, що не підвладне смерті.

Біблійно-богословська основа: центром і основою християнського життя (життя Церкви) є Божественна Літургія, на якій ми приймаємо Святу Тайну Євхаристії. Під видом Хліба і Вина ми споживаємо Тіло і Кров Ісуса Христа. Ми приймаємо в своє смертне життя безсмертного Бога. Ми вже тут, на землі, носимо в собі частку вічності. Для цього теж освячуємо страви на Великдень і фрукти на Спаса, освячуємо наші домівки та землю, аби засвідчити, що весь матеріальний світ покликаний до нової дійсності. Недарма Бог наказав Ною спасати не тільки себе і родину, а й увесь сотворений світ.

Святе Письмо: Йо.6:33.51; Муд.12:1; Рим.8:21.

11. Наречений і Наречена

Мета теми – підвести слухача до розуміння, чим є любов і віра в Бога.

Хто з вас любить ходити на весілля? Чому?

У день весілля відбуваються різноманітні події, які вже стали невід'ємною традицією свята. Серед них є один момент, що особливо викликає зворушення і переживання, а саме: коли до нареченого в усій своїй красі виходить його наречена і він здебільшого вперше бачить її в шлюбній сукні. Перед цим йому пробують вивести фальшиву, деколи «бородату» наречену. Молодий, звичайно, одразу викриває обман, і тоді виходить та, заради якої він віддає своє життя. Це його рішення ще більше підкреслює звичай «викупу» молодої, яка йому «коштує» життя.

Шлюб і подружжя в особливий спосіб показують, чим має бути правдива любов. Переважно еталоном любові представляють любов материнську, яка завжди є вірною і тривалою. Але ця любов є природною, вона впливає з особливого зв'язку між матір'ю та її дитиною. Подружжя ж любов має особливий характер. Вона передусім є вибором який є ризикований, адже неможливо до кінця знати людину. Тому це дуже мужній і сміливий крок. По-друге, це добровільність, свобода. Ти не мусиш любити, але робиш це як вибір життя, аби щодня наново робити цей вибір. Тут присутня рівність у любові і взаємопожертва. Але є також своєрідна виключність, адже увага особливо спрямована одне на одного і на потреби подруга/подруги. Це не означає закритість на інших, навпаки, ця любов має бути відкритою на нове життя (діти), вона запалює до служіння іншим.

Весілля – це завжди радісне свято, воно наче заряджає нас позитивною енергією, настроєм, запалює, додає сили. Це теж образ, символ того, що має робити любов. Адже наше життя здебільшого складається з буднів. (Хоча в нашому українському календарі є досить багато свят). Будні наповнені щоденною працею, турботами, і посеред метушні можна

занедбати стосунки з коханою людиною. Адже набагато легше працювати з паперами, речами і справами, ніж будувати стосунки. Буденність, звичка можуть зруйнувати любов. Це коли вже не тішимося тими, хто поряд, перестаємо дякувати і просити пробачення, помічати зміни і т.д. Можна сказати, що подружжю не варто забувати період вони були нареченими, вчилися пізнавати, коли цінували кожну хвилину проведену разом, коли навіть мовчанка була такою, що будує, коли цінувалося все, що зв'язане з коханою особою. Вони, по суті, мають назавжди залишатися в серці нареченими.

Оскільки людина є особою, то найперше це означає, що вона є хтось, а не щось. З нею потрібно будувати відносини. Як сказав хтось мудрий: «Людей потрібно любити, а речі використовувати. Ніколи не навпаки».

Біблійно-богословська основа: такою чистою і правдивою любов'ю до нас ставиться Бог як Особа до людини як особи. Божий Син віддає Своє життя за нас як викуп за наші гріхи. Йому це коштує життя. Він хоче, щоб і ми відповіли Йому взаємністю, довірили Йому своє життя, свої потреби, і Він про них потурбується. В Одкровенні Йоан Богослов Нареченою називає Церкву Христову. А, отже, всі, хто належить до Церкви, покликані на весільний бенкет Агнца – Нареченого.

Святе Письмо: Мт.22:1-13; Пісня пісень.

Причастя Святого Духа

12. Божі співробітники

Мета теми – показати, що поки маємо життя на землі, то маємо у співпраці з Богом поширювати Царство Його любові, перемінюючи суспільне життя згідно з Його заповідями.

Чи є така людина, яка не мала б маму й тата?

Навіть та, що, на жаль, була зачата не в лоні матері, а в холодній пробірці є чиеюсь дитиною. Отже, людина є істотою суспільною, родинною. Самотність її лякає, бо вона щаслива тоді, коли любить і коли є любленою. Тому старші люди, втікаючи від самотності, якщо поряд немає рідних, дітей чи внуків, заводять песика чи котика, щоб було про кого турбуватися, а тваринка натомість буде вдячно віддавати свої вірність і увагу.

Любов, щоб не перетворитися на егоїзм, має бути спрямованою на когось іншого. Звичайно, це чудово якщо вона має взаємність і не закривається на інших осіб. Наприклад, коли жінки перестають перейматися своєю зовнішністю, може означати, що їм вже немає кому подобатися. А краса для жінки є надзвичайно важливою. Якщо зробите експеримент і станете біля дзеркала у коридорі якогось закладу, то побачите, що попри нього байдуже не пройде жодна жінка, – кожна погляне, чи все гаразд з її зачіскою і сукнею!

Коли людина перебуває в любові, вона прагне поділитися нею з іншими. Бо це єдина сила, яка може змінювати світ. Не страх, не гнів і ненависть, а саме любов. Щаслива людина буде старатися допомогти іншим у їхніх потребах, допоможе їм відчути хоч часточку того, що сама переживає. Таким чином, у світі були започатковані великі справи і вияви милосердя.

Наприклад, Червоний Хрест чи опіка Матері Терези над проказаними в Калькутті, паліативна допомога невиліковно хворим чи багато благодійних і волонтерських організацій, які допомагають нужденним, хворим, жертвам війни, природних катаклізмів чи техногенних катастроф.

Усюди у великій пошані є ті люди, професійна діяльність яких спрямована на порятунок інших, навіть з ризиком для власного життя, - медики, рятівники. А також ми поважаємо вчителів та викладачів, які взяли на себе місію навчання і виховання підростаючого покоління.

Якщо пригадаємо недавні події з історії України, а саме: Революцію гідності, то зрозуміємо, що турбота про майбутнє народу і любов до України об'єднала дуже багатьох, з пасивного стану перевела в активний. Кожен зрозумів, що він є учасником державотворення, що він може змінювати історію. Важливо, щоб безпосередні учасники тих подій чи ті, що вболівали і переживали, не затрималися на рівні ейфорії, а почали втілювати в життя цінності, за які стояли на морозі і за які багато з них навіть віддало своє життя. Щоб той, хто бере чи дає хабара або живе «по поняттях», відчував на руках кров Небесної Сотні.

Отже, мало просто знати теорію, потрібно це довести на практиці. Інші мають побачити те, чим кожен з нас насправді живе, у конкретних вчинках.

Біблійно-богословська основа: хто ввійшов у Нове Життя, дане Христом, хто прийняв дар Воскресіння, той не може бути пасивним членом Його Тіла. Християни – продовжувачі Христового діла. Звісно, активна співучасть у цьому ділі відрізняється від світського активізму. На погляд Церкви, активним є не тільки місіонер, що об'їздив півсвіту, чи служитель, що день у день активно священнодіє при вівтарі, а й, приміром, монах, чия активність суто молитовна і не виявляється назовні.

Святе Письмо: 1Кор.3:9; Йо.20:23.

13. Дар Духа

Мета теми – показати що кожна людина, особливо охрещена, містить в собі закладений Богом потенціал, який потрібно плекати й розвивати, над ним працювати, що переміна світу не була пріоритетом лише «сильних цього світу», але кожного зокрема.

У шахах, здається, найважливішими фігурами є король і ферзь. Але не меншу роль відіграє кожна фігура, навіть пішак, який, дійшовши до кінця поля, може стати навіть ферзем. Головне не бути пішаком в чийось руках.

Що потрібно кожному з нас щоб бути не пасивним, а активним учасником історії. Це не означає, що лише ті, хто є десь на верхівці влади можуть впливати на хід історії, але це може кожен на своєму місці, навіть якщо його життя пов'язане з працею вдома.

Можна назвати такі три напрями праці над собою, або життєві стани:

– *мати владу*

Здебільшого влада асоціюється з керівництвом чи привілеями і підпорядкуванням когось комусь. Але правдива суть влади – це відповідальність за своє життя та інших, за світ, в якому живемо. Тоді не буде «моя хата скраю, я нічого не знаю», а «моя хата скраю – першим ворога зустрічаю». Мати владу – це правильно розпоряджатися ресурсами, своїм часом, грошима, майном. Це жити в порядку і згідно з планом чи розкладом, вміти розрізнити між тим, що суттєве, і тим, що не вартує трати енергії та ресурсів. Отже, потрібно взяти владу в свої руки і не чекати, що хтось замість нас щось зробить;

– *віддати себе*

Жертовність є надзвичайно важливою у стосунках з іншими та в справах. Вона є доказом правдивості любові. Вона теж є правильним використанням часу, здоров'я та інших життєвих ресурсів. Вона відвертає увагу від себе на іншого, хто у потребі, і надає сенсу їхньому життю. Уявіть собі якби всі жили

лише для себе, лише для заспокоєння своїх потреб, на що би перетворився цей світ. Навіть у світі природи є вияви альтруїзму.

– *мати зір*

Більшість із нас має зір, який допомагає краще пізнавати цей світ. Натомість люди з вадами зору або сліпі інакше його сприймають. Вони мають наче внутрішній зір, в них розвинуті більше тактильні властивості і слух. Згаданий раніше герой дитячої книжки написаної для дорослих, які втратили почуття дитинства, Маленький Принц сказав, що потрібно дивитися серцем, бо найважливішого очима не побачиш. Отже, потрібно дивитися на світ і тих, хто в ньому живе, не як споживач. І приносити у світ людяність, милосердя, любов менших братів і сестер наших. Нещодавно у деяких містах України пройшла акція, яка мала дати відчуття як себе почувають ті люди, що їздять на візках, бо не можуть ходити. І представники влади відчували, що їхні міста, по суті не пристосовані до потреб інвалідів.

Біблійно-богословська основа: під час Миропомазання – тайнства, яке на Сході звершується безпосередньо після Хрещення, кожен новоохрещений отримує «**печать дару Святого Духа**». Це означає, що кожен християнин отримує **Дух Христа**. Той Дух, Яким Сам Христос діяв, – Він дає дари-харизми, Він робить кожного християнина **царем, священиком і пророком**. Цим підкреслюється, наскільки величним є покликання кожного християнина, незалежно від того, яке місце в Церкві – Тілі Христовому – він займає, яку функцію в ній виконує.

Святе Письмо: Мт.25:14-30; 1Кор.12.

Висновок

Метою наших зустрічей було допомогти слухачам зрозуміти свою цінність та неповторність, те, що рушійною силою є любов і що тільки вона може подолати вияви зла у нас і в світі і що ми відповідальні за світ, у якому живемо, хоч він і не є остаточним пристановищем для нас, бо ми покликані до чогось вищого, що понад цим світом і наче поза ним.

Духовні істини, які містяться у поданих науках

1. Реальність зла

Усвідомлення докорінної й болючої суперечності між красою світу і злом, усюди присутнім у світі. Зіставлення виявів краси і виявів зла:

– у самій природі

- ❖ потяг людини до природи і ворожість природи до людини;

- ❖ краса і страждання тваринного світу;

- ❖ природні лиха і катаклізми;

– у своєму ставленні до світу

- ❖ недбале ставлення до природи;

- ❖ жорстоке ставлення до тварин і т. д.;

– у своїх стосунках із близькими і друзями

- ❖ великодушність – заздрість;

- ❖ щирість – обман;

- ❖ егоцентризм – альтруїзм;

- ❖ вірність – зрада;

- ❖ гнів – милосердя;

- ❖ добрі родини – погані родини (жорстокі батьки, алкоголізм і т. д.).

Бог не є Творцем зла. «І побачив Бог усе, що створив: і воно було дуже добре» (Бут.1:31). Усе добре, що є в світі, уся краса – належить Богові.

2. Корінь гріха

Глибше розуміння, що таке гріх. Ключовим тут є пояснення, що гріх не можна трактувати тільки в системі «дозволено/заборонено», що гріх прямо пов'язаний зі смертю (Рим. 5:12).

- ❖ спільний пошук відповіді на запитання, звідки береться гріх;
- ❖ наявність гріха як певної тріщини, яка немовби пронизує весь світ і людину;
- ❖ етимологія слова «гріх» («розкол», «розбиття», «брак цілісності»);
- ❖ смерть, яка хоче володіти всім;
- ❖ коли світ утратив Богомдану цілісність;
- ❖ вчимося бачити гріх глибше.

3. Бог не полишає світ, уражений гріхом-смертністю

Виклад-відкриття головних етапів Божої ікономії спасіння. Старий і Новий Завіт людей із Богом у перспективі діяння Бога як Цілителя.

- ❖ Бог прагне спілкуватися зі Своїм творінням;
- ❖ Як «багаторазово і багатьма способами» (Євр.1:1) говорив і говорить Бог;
- ❖ Поняття «одкровення» Божого;
- ❖ Чому Господь обирає Собі один із народів в особливіший спосіб;
- ❖ Як діяв Бог до Свого воплочення в інших народах, за межами обраного;
- ❖ Як розуміти Мойсеїв Закон і заповіді;

4. Боговоплочення, Боголюдство, Пасха

Пізнання однієї з центральних тайн християнства: Боголюдство Ісуса Христа та Його євхаристійно-пасхальний вимір.

Тут має бути розкрито, що Євхаристія – це сопричастя з Богом, з ближніми і зі світом у його вже воскреслій першій частці – Ісусі Христі.

- ❖ Чому таким важливим було рішення простої і благочестивої дівчини Маріям;
- ❖ Чому ми називаємо Христа-Бога нашим братом у людстві;
- ❖ Христос – новий Адам;
- ❖ Узавши на Себе плоть, Бог «присвоює» Собі матеріальність світу;
- ❖ У Христі матеріальний світ отримує завдаток безсмертя;
- ❖ З'єднуючись із Христом, з'єднуємо з ним і наш власний світ у надії Воскресіння;
- ❖ Що означає, що ми стаємо співучасниками Воскресіння.

5. Життя в єднанні з Христом – співдія (синергія) з Богом

❖ Свій власний світ ми приводимо до Христа, закорінюємо в Ньому все, що маємо найкраще, найвартісніше, «щоб Бог був усім в усьому» (1Кор.15:28). Що розповів би кожен з нас Богові про свій мікрокосм, як би ми його Йому представили? Що хотіли б ми дати Богові в дар? Що просили б змінити в нашому мікрокосмі?

❖ Сповідь: полишаємо шлях смерті і повертаємося на дорогу життя. Прагнення сповіді після особистої зустрічі з Христом. Які гріхи найбільше роблять нас духовно мертвими? Підступність так званих малих і несерйозних гріхів. Звідки ми знаємо і навіть маємо певність, що Він завжди чекає нашого повернення?

❖ Ми залучаємося до Божої праці зцілення – повернення втраченої цілісності світові й людині.

Чому від нас так багато залежить? Висота покликання людини. Зв'язок інших таїнств Церкви, її благословень і освячень – із Євхаристією. Наше життя як таїнство і Літургія. Важливість творчості – повсякденної, у малому і великому.

Зміст

Програма євангелізації «БЛАГОВІСТЬ СПАСІННЯ».....	5
вступна наука: «Ось творю усе нове»	9
наука 1: Любов Бога – Отця.....	12
наука 2: Гріх	17
наука 3: Ісус Христос – Спаситель	22
наука 4: Віра	27
наука 5: Навернення	32
наука 6: Ісус, Господь, мій Господь.....	37
наука 7: Дар Святого Духа.....	42
наука 8: Повні дарів Святого Духа	47
наука 9: Спільнота	52
наука 10: Пресвята Богородиця – Мати Церкви	56

Програма перед'євангелізації неохрещених осіб	
«ДОРОГА І КЛЮЧ»	63
ЛЮБОВ БОГА І ОТЦЯ	
1. Дорога і ключ.....	67
2. Усвідомлене самопізнання.....	69
3. Тисячі стосунків	71
4. Улюблений син (дочка)	73
ГРІХ	
5. Роздвоєння.....	76
6. Два нерозлучні розлучники. Пошкоджений гличик	79
7. Зітхання всесвіту	81
БЛАГОДАТЬ ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА	
8. Примиритель.....	85
9. Нетлінна матерія	87
10. Дріжджі Воскресіння	89
11. Наречений і Наречена	91
ПРИЧАСТЯ СВЯТОГО ДУХА	
12. Божі співробітники	94
13. Дар Духа.....	96

Духовні істини, які містяться у поданих науках.....	99
--	-----------

Методичний посібник

Хочемо бачити Ісуса

відповідальний за друк
о. Роман Терлецький

літературна редакція
Алла Іскра

верстка, дизайн
Марія Стефанець